Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера денз • ЕРА, 16 июль, 1974 шу. • № 86 (8377). • Мах 2 кеп.

Доккхийн бехктоккхамен да республика хьайбаш леладера. ша пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера тІаийца социалистически декхараш. Укх шера паччахьалкхенга уж йоахка езаш ба 34000 тонн дулх, 78000 тонн шура, 70 миллион фуаш, 40200 тонн тха.

16 июль хьатІаккхоачаш республика хьайбаш леладераша паччахьалкхенга дІачуденна дулх — 15584 тонн, шура—45255 тонн, фуаш—45588 эзар, тха—3567 тонн да.

Цу цифраша хьахьокх хьайбай продукци паччахьалкхенга йохкара шера планаш республико кхоачашъяр дукхагІча даькъе хьайбаш леладераша ахкан ханах бизза пайда эцарах тийша хилар. Беркате деноц да ахкан дараш. Тайп-тайпара доакъар хьайбашта шортта хилар, царна эша гІулакх лоаттаде атгагІа хилар бахьан долаш торо хул хьайбай продуктивность лакхъе, дулх, шура, кхыйола продукташ дукхагІа яха.

ДІалахача шерий опыто хьахьекхача бесса хьайбай продукташ алсамъяхара аьттув болашагІа да ахка долалуше хьа доахан дикача лоаман даьгІенашка дІаккхувлаш доажадеш хилча, е ферме лерттІа кхаьбача. Цу гІулакха хІанз шортта торонаш я республика боахамий.

АХКА—ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ АЛСАМЙОАККХА ХА

Дика лел хьайбай продукци яккхара гІулакх Грозненски района «Атагинский» совхозе. Социалистически яхье баьннача боахама хьайбаш леладераша дерригача хьоккхамех тІехккхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара ах шера план. Дулха лаьрхІа кхеду хьайбаш бІаьстан юххье денз шортта доакъар долча даьгІенашка доажаду хьайбаш леладераша, хІаьта деттача доахана маэшша гІулакх дрттаделга вІаштІехьдаьккхад. Иштта дика лел ахкан ханах бизза пайда эцилга Наурски района Ленина цІерагІча винсовхозе а. Ялх бетта итогех хьайбай продукци паччахьалкхенга йохкара районе хьалхара моттиг яьккхай боахама хьайбаш леладераша. Совхоза № 2 йолча шурий-товарни ферма болхлойдераша юкъера лаьрхІача дІабахача бетта хІара Іаттагара 398 ша юкъера лаьрхІача килограмм шура яьккхай, вешта соахка цу бетта йоаккхаш хиннача 61 килограмм дукхагІа, тІехккхоачашъяьй кхыйола продукци яккхара планаш а.

Дика лел хьайбай продукци алсамъяхара гІулакх Малгобекски, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамашка а.

Цхьабакъда хьалха латтача, боахамий хьокхамаш республика юкъерчул лакхагІа дале а, хьайбай продукци йоаккхилга массанахьа а дика да ала йиш йолаш дац. Шура яккхарен из паччахьалкхенга йохкарех ах шера план кхоачашъяьяц Сунженски, Надтеречни, Советски, иштта кхыча районаша. Ах шера план кхоачашъяра 21 тонн тоъанзар Назрановски района «Экажевский» совхозе. Боахама производствана эсала доал дарах, гІулакх кІоаргга довзаш ца хиларах, хьайбай боахама гІулакхашта тІахьожам ца лоаттабарах хиннад из.

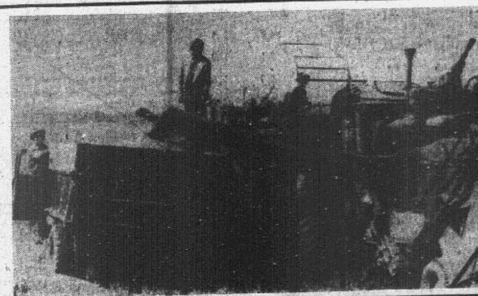
Укх ах шера республика колхозаштен совхозаштен ши миллион фуъ тІадисад. Къаьстта дукха декхар тІадисад «Птицепром» треста боахамашта. Цу гІулакхо укх шера план кхоачашъяра кхерам тІаоттабу. Деррига тийша да боахамаша пайда эцанза йиса торонаш гучаяхарахи царех лерттІа пайда эцарахи.

Республика лоаман даьгІенашка дулха хІанз доажадеш 65 эзар бежан да. Цига дулх тІаккхетийтара чотах эггара кІезигагІа лаьрхІача а 4000—4300 тонн дулх даккха йиш а боахамий. Деррига гІулакх тийша да специалисташа цу даьгІенех лерттІа пайда эцарах, хьайбаш леладерий йоакхо ярах, хьайбашта лерттІа Іунал дарах.

Хьайбай продукци юхейисача ахкан замалахь алсамъяккхара шортта моша доакъар, хий, ханнахьа из хьайбашта дІателилга вІаштІехьдаккха деза. ЛерттІа пайда эца беза даьгІенех. Керттердар фуд аьлча, из да фермашкара къахьегама дисциплина чІоагІа хилари производства культура айяри. Иштта лоархІаме да детта доахан дебадар. Цу гІулакха терко еча шурий фермашка дуккха дикагІа лел шура алсамъяккхара гІулакхаш.

Ахка чакхдала дуьха ха йисаяц. ХІара колхозен совхозен хьайбаш леладерашта юкъе ба шоай болх дика бовза а лакха хьокхамаш доаха а нах. Цар опыт шерра дІайовзийта еза. Колхозийн совхозийн кулгалхой, специалисташ, партийнни профсоюзнни организацеш декхарийла я доахан дикагІа кхабара, царна бокъонца гІулакх дара, зоотехнически хьалаш Іалашдара, хьайбашкара шура дукхагІа яккхара, уж дорстадара беррига хьайбаш леладераш оарцагІбаха. Пятилетка дийлагІча шера цхьаккха боахам хила йиш яц халкъа боахама план кхоачаш ца еш.

БАЛХАШ СИХДАЬД

«ЕРМОЛОВСКИЙ» СОВХОЗЕ

Грозненски района «Ермоловский» совхоза кхашкара балхаш сихденнад. Ка боля ялати бобови культураши чуэцаш ба совхоза механизатораш. Укхаза хІара агрегато хадданза болх бу. Цхьа бургтиг ца буташ ялат сихагІа чуэцара шерра социалистически ях яьржай комбайнерашта юкъе.

Ялат чуэца доладаьча хьалхарча деношка денз хьалха латташ хьавоагІа комбайнер Джанхотов Ума. Цун агрегато хІара дийнахьа 140—150 процент кхоачашъю норма. (Лакхерча сурта тІа аргІанара бункер Іойоассаеш воал У. Джанхотов).

Ялат чуэцарца цхьана хьайбашта Іан доакъарца кийчо елга тІехьадитац совхоза механизатораша.

Укх шера хьайбашта шортта тайп-тайпара доакъар Іалашде лаьрхІад укхаза. Нагахь санна соахка 400 тонн баьца хьоар кийчдаьдале, укх шера 600 тоннага дІакхоачадергда из маьхера доакъар.

Дика эттача ханах лерттІа пайда а эцаш шин сменагІа болх беча доакъар кийчдераша шиъ-шиъ ах норма ю.

ХІанзле 200 тоннал совгІа баьца хьоар кийчдаьд.

Клевер, люцерна хьокхача доккхий хьокхамаш доахаш хьинаре къахьег Гичханов Махьмада. ХІара дийнахьа шиъ норма ю лохерча сурта тІарча М. Гичханова агрегато.

Я. ИМАЕВИЧА сурташ.

МУКХ ХЬОКХАШ БА

Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза механизатораш сухалбаь мукх хьокхаш ба укх деношка. Йиъ бІаь совгІа йолча гектара тІа цхьатарра листа хьатІабаьннаб из. Механизатораш чІоагІа раьза ба ялата. Кхо бІаь гектар совгІа долча лаьтта тІара мукх хІанзле чуийца баьннаб.

Ялат чуэцача къаьстта дика векъахьег механизатораша вежараша Базаев Тагирен Базаев Къоасамен, Дашаев Шарпуде, иштта кхычар. ХІара механизатора ялат чуэцача юкъа ший декхараш тІаийцад. Иштта масала, Солжаев Лечас дош деннад цхьан сменагІа 350 центнер ялат арда, сезонах 500 гектара тІара ялат чуэца. Иштта декхараш тІаийцад кхычар.

Ялат кхай тІара хьатта дІаккхухьача къаьстта белгалбаьннаб шофераш Эльдарханов Имран, Масаев Саид, иштта кхыбараш.

С. МУРЦАЛОВ.

ХА ЗЕХЬА ЙОАЯЦ

Укх шера 3110 тонн чу а дена паччахьалкхенга 1000 тонн ялат дохка декхар тІаийцад Шалински района Ленина цІерагІча колхоза кхаш леладераша.

Низ кхо ца беш къахьийгар колхозхоша. Хьийга къа зехьа дайнадац. Дика хьийкъай гурахьа йийна культураш — 630 гектара тІа кІаи 190 гектара тІа мукхи.

ХІанз, лаьрхІача ханал массехк ди хьалха, ялат чуэца доладаьд колхозхоша. Эггара хьалха гурахьа йийна культураш чуэца йолае бокъо елар колхоза дикагІболча комбайнерашта Магомадов Шарифаи Мааев Махьменеи. Махьма Іай Курчалоерча юкъерча школе лаборант волаш болх беш хул. ХІаьта ялат чуэца еза ха хьатІакхаьчача, ше комбайн тоа а йийя колхоза кхыча комбайнерашца кхай тІа аравоал из. Массе хана дикагІболча комбайнерий мугІарашка а хул.

— Ялат чуэцача хана механизатораштa юкъе яьржача социалистически яхье, соца дага а доагІаш цу шинне шоаел хьалхавалийтаваш цхьаккхе а. Дика къахьег цар хІанз а. ХІара дийнахьа юкъера лаьрхІача 20 гектара тІара ялат хьокх царех хІаране, планагІа 16,5 гектара тІара хьакха дезача, — йоах колхоза председатела Гунаев Зяуддина.

Хьекха касарашка улла ялат сардаш ба цІи хеза комбайнераш Ленина ордена кавалер Евдаев Ахьмад, Къахьегама ЦІеча Байракха ордена кавалер Хасаев Бауддин, Чучаев Мохьмад. Шоай балха нормаш дикка тІехккхоачашъеш къахьегаш ва царех хІаравар.

Шерра социалистически ях а йоаржаяь къахьег механизатораша. Яхьа хІара дийнахьа итогаш ю колхоза кулгалхоша. Котало яьккхача комбайнера карара-кара тела цІе вымпел лу.

Гурахьа йийна культураш 12 дийнахьа чуэца дош деннад колхоза механизатораша. Цу юкъа социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнера 80 сом, шоллагІа моттиг яьккхачоа—50 сом, кхоалагІа моттиг яьккхачоа — 30 сом ахчан премеш лургья.

Толамца къахьег хьатта ялат дІаккхухьача шофераша а. Ялат чудена даьнначул тІехьагІа хьалхара моттиг яьккхача шофера 50 сом, шоллагІа моттиг яьккхачоа — 20 сом ахчан премеш яла оттадаьд.

ХІанз цхьа шофер вац боахаме ший балха нормаш юкъера лаьрхІача 120—130 процент кхоачаш ца еш.

Ялат чуийца даьнначара ча гул а дий цох кепаш ю механизатораша. Из болх дика бу Мутлиев Вахида, Байалиев Хьусена.

А. БАРЗАНУКЛЕВ.

ВОРХІ БЕТТА ПЛАН—ХИНАЛ ХЬАЛХА

Арахеца мехкдаьтта продукташ дукхагІен дикагІен хулийтаргья яхача девизагІа къахьегаш ба укх шера Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода технологаш. Цу даькъе установкашта, цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай К. Горбатенко, В. Гавриленко, И. Воляков керте латтача установкай коллективаша. Арахеца продукци дикеи тІехаиxеи мара а ца хулийташ товарни продукци арахецара ворхІ бетта план 13 июле кхоачашъяьй цар. ПланагІа лаьрхІачул совгІа арахецаргья итташ эзараш сомий маьха продукци.

Иштта дика къахьегаш я Гасанов Заиди Юсуповичи Васильева Лидия Николаевнаи керте латтача установкай коллективаши Румянцев Петр Ивановича кулгалдеча кхоалагІча цеха технологаши. Цар шоай ворхІ бетта задани 16—17 июле кхоачашъяьй.

А. БОРЩОВА, тха штате йоаца корр.

• • •

ИйслагІча пятилетка цераша Грозненски швейни производственни объединене цехашта юкъе яьржача социалистически яхье дана хьалхалатташ хьайоагІа шоллагІча цеха коллектив. ШийттаагІча июле денз август бетта календарагІа къахьегаш ба цеха хІамаш тегараш. Ер бутт бовлехьа паччахьалкхен планагІа лаьрхІачул совгІа бераштa цар тегаргда 16 эзар барзкъа. Тега барзкъаш дика, тІадийхача товш хиларах бахача наха дика дІаэцаш чІоагІа хоатташи да. Цудухьа продукци маьхала яккхара задани а хІанзлехьа дика тІехккхоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къахьегарва белгалбаьннеи социалистически яхье хьалха латташи ба Арзуманян Ларнса Багратовна, Печенюк Любовь Ивановна, Жильцова Раиса Васильевна керте латтача участкай хІамаш тегараш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй 7 бетта задани.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

• • •

Цlаьнкха ца хиннача тайпара хьинар айденна къахьег тха Карабулакски химически реагентий завода болхлоша пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера. Цхьаккха бутт дІабахийтац паччахьалкхен плани тІаийца социалистически декхараши тІехккхоачаш ца деш. Продукци маьхала яккхара ворхІ бетта план 11 июле кхоачашъяьй цар. Планал совгІа укх юхейисача хана йохкаргья 50 эзар сома маьха продукци. ХІаьта буруо детташта чІоагІа эшаш йола химически реагенташ арахецара план а 12 июле кхоачашъяьй завода коллективо. Июль бутт бовлехьа тІабоагІача бетте чотах ю арахецаргья 500 тонн химически реагенташ.

Укх шере дикка тоаденнад цун техннко-экономически хьокхамаш а. Соазка укх хана хиннача 27 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Планаш совгІа продукци йохкарах, арахевача продукцега дІабоьа мах лохберах, бедал, электроэнерги кхоарах планал совгІа паччахьалкхенна 52 эзар сом пайда баьб цо.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьегарча белгальяьнна я Болтовская Вера Георгиевна керте латтача цеха коллектив.

И. КОСИВЧЕНКО, Карабулакски химически реагентий завода планови отдела начальник.

ЛАЬТТАН ДА

Дикъ шу хьалха дар из. Гудермесски района 40 лет Октября цІерагІча колхоза Ленина ордена кавалера Масаев Яхьяс кулгалдеча бригаде хьажкІаш лелаю звенош вІашагІъехкар цу хана. Цхьан звенона керте Муцаев Лаьча оттавир колхоза кулгалхоша. Кхыча звеношта санна леладе лаьрххІа лаьтта хьакъоастадир Лаьча звенона, из техникаца, кхычунца Іалашйир, хьажкІаш кхеяра планаш оттайир. Цхьабакъда звенона юкъебоагІача наха а Лаьчийна шийна а хьажкІаш кхеяра агротехника дика йовзаш яцар. ХьажкІаш кхееш нийсдолийтача гІалаташа деш хинна зе цхьа барт болаш, низ кхо ца беш къахьегарца юхаметтаоттадора. Хьалхарча шера хІара гектара тІара 26 центнер мара хьажкІаш чуя карагІдаланзар звенона.

ТІадоагІача шера хьажкІаш кхееча звеношта дала оахам даь лаьтта тоъа а ца тоъаш гурахьа аха кхоа ца беш диса лаьтта делар Лаьче звенона.

БІаьсти аьха а аьха удобренеш тайса шийна могар даь хьаьн а даь цу лаьттан тІа хьажкІаш дІайийра звенос. ХьажкІаш кІезиг-дукха тІаьлча макха боаккхаш оасар дир, удобренешца подкормка йир, дукха кхыдола балхаш чакхдаьхар цу культура дика хьувкъам кхебе гІерташ. ХІаьта а гІулакх хиланзар. КІезига хилар чубена хьувкъам. Цига дика кхетадир вар моллагІча кхыйолча ялата культура бар санна хьажкІай хьувкъам а лаьтта лерттІа аьха кийчдарах, удобренешца подкормка ярах тийша болга.

— Хьалха гурахьа аька я аьхе бІаьсти звеношта юкъе декъар хьажкІаш кхеяра хьакъоастадаь лаьтта. ХІаьта гурахьа оахам деча механизатораштa юкъе шоай декхараш лерттІа кхоачаш ца деш бараш а нийслу. Цхьабараша агротехника бокъонаша дІалехкача тайпара кІоарген дикен оах лаьтта, хІаьта сихагІа болх баьбала гІерташ лаьтта тІехийга оахаш бараш а хул. Цудухьа бІаьсти хьажкІаш дІае тхоашта лургдола лаьтта гурахье а хьадех оаха кулгалхошкара. Цар кхоачаш а ду тха декхар. Тхоашта хьакъоастадаь лаьтта механизатораша мел дика, кІоарга оах хьожаш хул со а тха звенора кхыбола нах а, — йоах Муцаев Лаьчас. — Иштта хьож дІаде хьалуш долча фута. Хьалххе Іалашъю бІаьсти подкормка е эшаргІола удобренеш. ХІаьта бІаьстан юххье лаьттанца Іайна гІоадал дакъовлаш макха боаккхаш, культиваци еш, фу дІадувш деш дола балхаш, кхыдараш тхоаех тийша ма дий. Уж ший ханнахьен дикеи кхоачамде гІорт звено.

Лаьчаси цун новкъостащеи шоаш Іоаяьча опытах хІанз дика пайда эц. Соахка хІара гектара тІара 40 центнер хьажкІаши 29 центнер кІан чудера цар. ХьажкІаш 50 гектара тІа кхейир, хІаьта кІа — 445 гектара тІа.

Укх шера план 30 центнер йолаш хІара гектара тІара 35 центнер хьажкІаш, планал совгІа хІара гектара тІара 4 центнер кІа чуда декхар тІаийцад Лаьче звенос.

Ше денна доц толамца кхоачашдара дика лард еллаь цо. Гурахьа аьхачул тІехьагІа Іай органически а минеральни а удобренеш йилла хьаьндир лаьтта. БІаьсти агротехнически дикагІйолча ханашка макха баьккха, шоаза культиваци яь дикача фуца дІайийра хьажкІаш. Уж тІаяьлча культиваци а яь минеральни удобренешца подкормка йир. Иштта йоакхо йир гурахьа дийнача кІина дика хьувкъам кхебара.

Хьийга къа зехьа дайнадац листа, ка бизза бслаш хьийкъаьд кІа, листа хьу санна латт хьажкІаш а.

Юрта боахаме дуккхача хана денз хьаьнала къахьегарах доагІа сий даьд Муцаев Лаьчий.

1973 шера ялати кхыйола лаьттан продукташи дукхагІа яхаран паччахьалкхенга йохкаран духьа яьржача Еррисоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш дика къахьегарах лакха правительственни совгІат — Къахьегама Цlеча Байракха орден елар сий долча механизатора, хІаьта цул хьалха, юбилейни медаль а елар.

З. ЭСАМБАЕВ.

БІУБЕННА КЪАХЬЕГ

Къаьстта дика къахьег пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически комбината болхлоша. ДІабахача ялх бетта план ханал дуккха хьалха кхоачаш а еш. заданел совгІа арахийцад цхьа миллионн 600 эзари сома маьха спирт, фенол, полиэтилен, кхыйола химически продукци. Иштта дика да продукци маьхала яккхара даькъера хьокхамаш а. Заданел совгІа ехкар цхьа миллионн 570 эзари сома маьхера товарни продукци.

Уж къахьегама толамаш кхы тІа а совдоахаш къахьег химикаша укх июль бетта. Духхьала хьалхарча итт дийнахьа заданел совгІа цар арахийцай 60 эзар сома маьхера тайп-тайпара продукци, хІаьта продукцена реализаци яра декада задани 114 процент кхоачаш а еш, планал совгІа маьхала яьккхай 400 эзар сома маьха химически продукци.

Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика къахьегаш социалистически яхье хьалхзлатт Романов Анатолий Васильевич керте латтача № 170 йолча цеха коллектив.

А. РОМАНОВА.

ТАСС заявлени

Хоамаш кхаьчад, кипрски халкъо ший лоІамагІа цу поста тІа хержа президент архиепископ Макариос керте вола Кипра Республика законни правительство низагІа дІаьккхай, аьнна. Кипра столице Никозе тІемаш латт, топаш чуета президентски двореца чу. Тайп-тайпара хоамаш да президентах шийх хьакхоачараш а.

Путча керте латт Кипра къаман гварде гІулакх деш хинна а антиправительственни болх бахьан долаш дукха ха йоаццаш президента Макариоса цигара юха бийха а бола гречески эпсараш.

Массане а дувц, тийшача балха мазаш хьадоагІа дуккха хьалха денз Кипра Республика ший лоІамагІа хиларан цун суверенитетан духьала бІеха нигат хиннача гІайрен доазол арахьарча низашкара, яхаш. Духхьал уж низаш дар мехка чурча реакцена достам тийнна-рашн из вІаштІехьъяьккхари, Кипрера хьал чоалханегІа дерзадар духьа кхыметтел террористически акташ а яйташ цун тийша болх хьаллаьцараш.

Советски наха чІоагІа эгІазал кхайкаю цу мехка законни правительствана духьала арахьара низаш вІашагІтехача Кипрерча герзаца кийчъеннача путчана. Халкъа лоІамах чІоагІале лувна цу тайпара цхьа правительство я президента Макариоса правительство. Кипрана хала долча сахьаташка мятежникашта юха духьала хІама тохаш барий та доаккхаш ба советски нах.

ТАСС-ана тІадиллад, гречески путчана бехктокхам тІалатта Кипрера антиправительственни путч ООН Устави дунен халкъашта юкъерча бокъонен массане а къоабалъяь нормаш гІожа телхаю гІулакх санна Советски Союзе лоархІаш хилар дІаккхайкаделга. БІарга ца гуш Іе йиш яц, цу гІулакхаца дунен халкъашта юкъера кхохкам цІенхаштта чІоагІбе мегилга а. Из деррига тарлуш дац дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара, паччахьалкхенашта юкъера бувзамаш тоадара деча гІулакхашца.

Советски Союза кулгалхой тешаш ба, Кипра Республика—суверенни паччахьалкхен — ВІашагІкхийттача Къамий Организаце члена чурча гІулакхашта юкъе гІертилга Греце правительствос хье на луш сихха дІадоаккхаргхиларах.

ДІахо а цу мехка гІулакхашта юкъе гІертилга лархІа доагІа, цунах тІехьагІа хургдолчун цІенхаштта бехктокхам гречески правительствос шийна тІаэцилга.

Цигара хьал довзача советски кулгалхошка хоам баьб, Советски Союз санна ООН-а Кхерамзлен Совета массазара членаш йолча Греце, Турце, хІаьта иштта США, Англе, Франце правительствашта хьалхашка Советски правительствос йоагІаш йола демарш ергья, аьнна.

АКЭЛ-о Кипра халкъага даь кхайкарал

БЕЙРУТ, 16 июль. (ТАСС). Укхаза хьаккхаьчача хоамагІа, Кипра къахьегача халкъа Прогрессивни парте (АКЭЛ) кулгалхоша Кипра халкъага кхайкарал даьд. Цу тІа йоах:

«Патриотически кипрски халкъ!

Афинера фашистски диктаторски режим гуччахьа ший герзашцарча низашца Кипра чурча гІулакхашта юкъе гІертай президента Макариоса законни демократически правительство дІаиккхари марионеткай правительство хьаяри духьа. Кога бихьера даьнна керте баллаца герзах тоаденна долча цар, танкаши бронетранспортераши тІа а лаьхка, шоай дуккха нах боа а байташ, дІалаьцай Никозера президентски дворец, архиепископата здани, радиостанци, телеграф, кхыйола правительственни учреждениш, цхьабакъда, цар вІаштІехьдаьннадац президент Макариоси политически кулгалхойн лувца е боабе. Макариос бІарччен зе данзен волаш Пафосе а ва, «ПаргІата Кипр» яхача станце гІолла ший кхайкарал а даьд. Республика законни низашка я Пафос, Лимасол, Кипра кхыйола керттера районаш. Герзий низаца фашистски переворота духьале ю закона мутІахьа долча низашен халкъои.

ГІулакха доал дераш переворот еча дакъа лоацараш ца хилара дола тешал да, шоай цІагІа Іе, яхаш бахача нахага цар хадланза деш дола тІахьехамаш. Ма тешалаш тийша болх вІашагІбелларий карарча Кипра радиостанце еча передачаех. Цо дувцар харц хилара тешал ду Макариос хІанз венна дІаваьннав аьнна селхан цо яьча заявлене. ЛадувгІа «ПаргІата Кипр» яхача радиостанцега.

АКЭЛ-о хоадамболлашн дег тІарен бехке бу Кипре фашистски переворот яр духьа арахьа вІашагІбелла барт, халкъ тІахьех духьале яра, халкъо хержача республика президента архиепископа Макариоса гонахьа кхотадалара.

Кипрски халкъа снйлахь йоккха доттагІа Советски Союзи дунен тІара деррига прогрессивни низаши хІанзле а шоай махулла эттад ший паргІато бахьан долаш къовсам лоаттабеча кипрски халкъен президента Макариоса законни демократически правительстваи оагІув хьаллаьца.

КъайлагІа барт баьрий хІама дохаргда. Фашизма хІама чакхдаргдац! Кипрски халкъ котдаргда!

Даькъала хилда паргІата кипрски халкъи цун законни президент архиепископ Макариоси!

Даькъала хийла кипрски халкъа цхьоагІои духьалеи!

Даькъала хийла Кипр!

ДІабаха арахьара тІалехкаш бола фашистски тийша болх вІашагІбехкараш»!

«САЛЮТ-3»: ПРОГРАММАГІА НИКЪ БЕШ ДА

ПОЛЕТА УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 16 июль. (ТАСС). Московски ханах 1 сахьати 40 минути яьлча шин цхьайтталагІа балха ди чаккхдаьккха яьлар «Союз-3» борта тІа йола Іилман станци. Белгальяьча программагІа йоагІа Іилмани технически эксперименташ йир космонавташа Попович Павелеи Артюхин Юреи. Кхоачашдаьд Лаьттан тІехен тІа Іалама цхьайола типаш хьахилара спектрографировани елга. Хьанйцача даннеех пайда эцаргба лаьттан тІехен тІара уж санна йолча типай спектрий каталог оттаяран, Іалама ресурсаш Іомаяра методаш эргаяьха тоаяран, Іалама гонахье миштай харан.

Оптически визира новкъосталца тІахьожам лоаттабир морхаш хьа миштa хул а дегІа мишта ух а хьожаш, цар сурташ а даьхар.

Космически аппаратий автономни навигаце средстваши методаши шаьръяр духьа атмосферни чилаина тІоаи горизонти тохкаш сигаларча светилай саьнарча хьалий бустамаш даьхар экипажо.

«Салют-3» станце экипажа тахханара балха ди дІадоладелар московски ханах 9 сахьати 40 минути яьлча. Новкъостий Поповичи Артюхини могаш маьрша ба.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕГIААХАРА НОВКЪА

1974 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIААХАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлене хоам

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, шерра социалистически яхь а йг аржаль, творчески балха дукха нах юкъебозуча Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша пятилетка диьлагIча, къовстамбеча шера дика толлмаш даьхар дIахо а экономика, Iилма, культура дегIайоалаяран халкъа хьал-торо лакхъяран.

Республика халкъа боахама къаьст-къаьстача доакъоша паччахьалкхен план кхоачашъяр хьахьокх дIахорча даннеша:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Еррига республика хьайицача продукцена реализаци яра 1974 шера хьалхарча ах шера план 102 процент кхоачашъяьй, цу даькъе республика Министрий Советана чуйоагIача промышленносто а 102 процент кхоачашъяьй.

Промышленноста доакъошка арахеца продукци 1973 шера хьалхарча ах шераца нийсдича дукхагIа хиннай укх боарамегIа:

Химически мехкдаьттахимически	— 5,8	процент
Машинашъечен металлообработкан	— 7,6	»
Хьуни хьу чакхйоахен	— 11,1	»
ГIишлон материалий промышленность	— 6,6	»
Яйта	— 7,4	»
Кхачан	— 27,2	»

Предприятеша продукцена реализаци яра хьалхарча ах шера план кхоачашъяри арахеца продукци дегIаахари хьахьокх дIахорча даннеша:

	Хьалхарча ах шера план кхоачашъяра процент	1974 шера хьалхарча ах шу 1973 шера хьалхарча ах шераца нийсдича процентаца
«Грознефть» объединени	102	81
Вознесенски газ чакхйоаха завод	105	78
Грозненски газ чакхйоаха завод	88	кхозза
Карабулакски химически реагентий завод	108	130
«Грознефтехимзаводы» объединени	100,0	95
Цу даькъе СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбинат	103	105
«Красный молот» завод	101	113
«Электроприбор» завод	101	107
«Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завод	107	122
«Пищемаш» завод	103	112
ГI. Ахриева цI. «Электроинструмент» завод	100,4	101
«Трансмаш» завод	105	109
«Электромеханически завод	105	103
Гудермесски медицинска инструментий завод	103	103
Грозненски ремонтно-механически завод	100,1	95
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	102	105
«Металлотара» завод	102	104
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,1	102
Мебельно-хьун хIамаш ю «Терек» фирма	103	109
Ермоловски хьу чакхйоаха комбинат	117	117
Грозненски аьшкбетона конструкцей завод	100,6	90
Крупнопанельни домостроене Аргунски завод	90	90
«Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завод	107	110
ГIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбинат	105	108
«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене Аргунски аьшкбетона изделей завод	99,1	82
Хьун боахама управлени	113	113
Назрановски трикотажни фабрика	106	89
Швейни производственни объединени	104	103
Кога гIирс бу фабрика	85	107
Ацетонови завод	102	99,2
«Консервплодоовощ» производственно-совхозни объединени	100,1	108
«Чечингушвино» производственно-совхозни объединени	103	151
Грозненски мясокомбинат	107	115
Шурий промышленноста Нохч-ГIалгIай производственни управлени	107	111
Ялата продуктай Нохч-ГIалгIай производственни управлени	107	97
«Чечингпромстройматериалы» производственни объединени	100,0	106
Республика кхачан промышленноста Министерство	100,5	102
Доагора промышленноста управлени	104	111
Моттигерча промышленноста Министерство	105	120

Промышленни продукце керттера тайпаш хьадар хьахьокх дIахорча даннеша:

	1974 шера хьалхарча ах шера арахийцა продукци	1974 шера I ах шу 1973 шера I ах шераца нийсдича процентаца
Электроэнерги — млн. квт. сахьат	1739	102
Мехкдаьтта — эзар тонн	6279	78
Газ — миллион кубически метр	2024	95
Болат — эзар тонн	17,3	99,[illegible]
Мехкдаьтта аппаратура — эзар тонн	8,2	105
Насосаш	427	97
Гидро хьисапе тIоанаш лелхийта агрегаташ	35	80
Скважинаш караерзаяра йола цементировочни агрегаташ	237	106
Тракторни прицепаш — эзар	6,0	109
Трансформаторни подстанцеш	821	109
Электрографически машинаш	835	107
Электрически инструменташ — эзар	103	87
Етта кирпишк (колхозаша яьр йоацаш) — млн.	89,7	108
КIир — эзар тонн	19,7	94
Гипс (алебастр) — эзар тонн	5,2	96
ВIашагIъехка аьшкбетона конструкцеши оатхалаши — эзар кубически метр	131	97
Цемент — эзар тонн	86,7	—
Кийчъяь хьу (колхозаша кийчъяьр йоацаш) — эзар кубически метр	74,4	112
Херх хьаккхара йола хьу — эзар кубически метр	31,0	112
Ардакх (колхозаша яьккхар йоацаш) — эзар куб. метр	22,1	82
Хьуна шолхий плиташ — эзар куб. метр	21,2	115
Фаттан хьекха фанера — млн. кв. метр	3,9	105
ТIехьнахьа дувхаду пазата баракъаш — эзар	73,5	156
Чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш — эзар	1269	87
Швейни изделеш — млн. сом	21,9	104
Телата кога гIирс — эзар пар	460	102
Дулх (промышленносте даьккхар) — эзар тонн	6,6	128
Колбасни изделеш — эзар тонн	2,6	94
Паччахьалкхен ресурсий бедалах даьккха дулхдаьтта — тонн	532	102
Паччахьалкхен ресурсий бедалах даьккха генарий даьтта — эзар тонн	5,7	диъазза
Шурийца лаьрхIача мерзача шурий продукци — эзар тонн	28,0	112
Хьаьна нахчаш — тонн	672	116
Кондитерски изделеш — эзар тонн	2,4	109
Маьхкн маькхабулочни изделеши — эзар тонн	35,3	94
Макаронни изделеш — эзар тонн	2,1	84
Консерваш (колхозаша яьраш йоацаш) — млн. усл. банка	26,9	122
Ийй — эзар декалитр	637	105
Аьшка ментеш — эзар	14,8	116
Шарикови авторучкаш — млн.	5,1	110
Бытови химе товараш — млн. сом	2,3	136
Мебель млн. сом	6,9	111

Болат, мехкдаьтта аппаратура, насосаш, цементировочни агрегаташ, гидро хьисапе тIоанаш лелхийта касосни агрегаташ, радиоприемникаш, мебель, етта кирпишк, вIашагIъехка аьшкбетона конструкцеши оатхалаши, цемент, чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, кога гIирс, колбасни изделеш, консерваш, кондитерски макаронни изделеш, ийй арахецара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц.

Культурно-бытови гIуллакхаштен коа-картен эша товараш арахецара 1974 шера хьалхарча ах шера план 91 процент кхоачашъяьй. 1973 шера цу юкъа арахийцарел 3 процент дукхагIа арахийцар уж.

Культурно-бытови гIуллакхаштен коа-картен эша товараш арахецара оттаьь планаш кхоачашъяьяц «Красный молот» завода, Мебельно-хьун хIамаш еш «Терек» фирма, мясокомбината, Нохч-ГIалгIай химзавода коллективаша.

Укх шера хьалхарча ах шера промышленни предприятей коллективаша дукха балхаш даьд арахеца продукци дикагIа хилийтара кердача, толашагIйолча образецех йола машинаш, оборудовани, прибораш хьаяра.

Паччахьалкхен «дикал Знак» еннай «Грознефтехимзаводы» объединенеи Швейно-производственни объединенеи предприятеша арахецача 15 тайпарча продукцена.

Цунца цхьана цхьайолча предприятеша арахеца продукци эсала я. Царех я швейно-ткацки объединени, кога гIирс бу фабрика, столярни изделей завод.

Еррига республика хьайицача промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра план 99,3 процент кхоачашъяьй, 1973 шера хьалхарча ах шера енначул къахьегама овсарле лакхъеннай Карабулакски химически реагентий заводе—27 процент, Грозненски химически комбинате—7 процент, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе—6 процент, «Красный молот» заводе—10 процент, «Электроприбор» заводе—5 процент, «Пищемаш» заводе—14 процент, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе — 4 процент, «Трансмаш» заводе — 11 процент, электромеханически заводе — 5 процент, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе — 9 процент, швейно-производственни объединене — 7 процент.

Из иштта дале а къахьегама овсарле лохъяьй Вознесенски газ чакхйоахача заводе, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, Грозненски аьшкбетонни конструкцей заводе, крупнопанельни домостроене Аргунски заводе.

Лоалалаьча чонах яьча хIамай кооперированни поставкаш яра хьалхарча ах шера план 107 процент кхоачашъяьй, лоаладаьча болата хIамай — 123 процент, паковкай — 115 процент, штамповкай — 109 процент.

Хьалхарча ах шера паччахьалкхенна пайда бара план кхоачашъяьй: «Грознефть» объединене, «Грозэнерго» Управлене, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Грозненски химически комбината, электромеханически завода, «Электроприбор» завода, кхыча предприятей коллективаша.

Из иштта дале а арахецача продукцега дIадолар доагIачул дукхагIа а хулийташ паччахьалкхенна пайда бара план кхоачашъяьй Грозненски газ чакхйоахача заводе, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, «Электроинструмент» заводе, мясокомбинате, промстройматериалий Управлене, кхы цхьайолча предприятешка.

Промышленни предприятеша балхаш даьд керда техника, дикагIйола технологи, Iилман-тоххама балхаш производствана юкъехкхахьара, кердача тайпара изделеш кара а ерзаеш арахецара.

«Электроприбор» заводе производствана юкъейоалаяьй керда механизированни поточни конвейерни лини, «Красный молот» заводе СССР дукхьашха караерзаяьй мехкдаьттан газовни кIеж еттача скважинашка лакха даалени лоаш йола арматура, кердача тайпаех йола «Электродегидратор» яха мехкдаьтта аппаратура, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе караерзаяьй «П-112» яхача моделагIа йола грузови автомобилашта эша гидравлически двухплунжерни подъемникаш.

Цунца цхьана керда техникеи дикагIйола технологии производствана юкъеяхьара план кхоачашъяьяц укх предприятешка: А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, мясокомбинате, кхачан промышленноста Министерства предприятешка.

Изобретателашеи рационализаторашеи хьинаре дакъа а лоацаш ю технически прогресс.

1974 шера республика халкъа боахама юкъейихьай шера лаьрхIача 7 миллион сом гаргга пайда беш йола 6 эзар совгIа изобретении рационализаторски предложении.

ЮРТА БОАХАМ

Республика юрта боахама къахьегамхоша 1974 шера хьалхарча ах шера балхаш даьд дIахо лаьттан культураш яхар тоадара, хиш дехкача лаьттаех пайда эцилга тоадара, юртбоахама техниках биззагIа пайда эцара.

1974 шера массе тайпа долча боахамашка дIалийна ялат: эзар гектар

	1974 ш.	1974 ш. 1973 шераца нийсдича процентаца
ХIамаш дIайийна деррига лаьтта	467,2	98
Ялата культураш	251,4	100
Цу даькъе:		
Гурахь дув кIа	120,6	93
Дуга	5,2	95
фабричнии шекара свекла	9,0	100
баьцадаараш	11,7	104
коартолаш	3,9	98
доакъара культураш	169,1	95

Республика колхозаши паччахьалкхен боахамаши хиш дехкача лаьтташка дIайийнай 82,9 эзар гектар юртбоахама культураш, цох 46,7 эзар гектар ялата культураш а йолаш.

1974 шера хьалхарча ах шера колхозни совхозни кхашка хьалъарайихьай 754,2 эзар тонн органически удобренеш, из хул 1973 шера цу юкъа хьалъарайихьарел 33 процент дукхагIа. Гурахь культураш дIайийнача 164,7 эзар гектара тIа минеральнии органически удобренешца подкормка яьй, из хул ялата культураш дIайийнача деррига лаьттаех 98 процент. ХIамаш дIайийнача 155,4 эзар гектара тIа гербицидашца обработка яьй, из хул соаха цу юкъа обработка яьрел 8 процент дукхагIа.

Колхознии совхознии кхашка чуэцаш да ялати, кхыйола культураши. ЦхьоалагIча июле республика кхашкара хьекхар дар 26,3 эзар гектар, вешта аьлча 14 процент ялатеи ялатабобовни культураш (хьажкIаши дугеи доацаш), цох 46 процент дар аьрда чуийцад.

Дика хьийкъа ялата культураш хьалкхеяьй Ачхой-Мартановски района кхашка — 22,3 центнер цхьан гектара тIара, Урус - Мартановски районе — 24,6 центнер цхьан гектара тIара.

Республика боахамашка юкъарча хьайбай боахама лаьрхIа йола доакъара база чIоагIъяра балхаш деш да. Йол кийчъяра план 1974 шера цхьоалагIча июле 20 процент кхоачашъяьй, витаминни баьца хьоар даккхара план — 25 процент, сенаж йоллара план — 75 процент.

ДIахо а дегIабенаб республика хьайбай боахам. Республика колхозашкеи совхозашкеи продуктивни доахан дукхагIа хиннад (эзар):

	1974 ш. I июль	1974 ш. I июль 1973 ш. I июлаца нийсдича процентаца
Доахан	163,6	104
цу даькъе детта доахан	51,7	102
хьаккхарч	123,2	110
жаи гаьзарийи	718,4	99,2
коа тIара оалхазараш	1684,4	97

Колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продукташ яхар укх тайпара да:

		1974 ш. I ах шу	1974 ш. I ах шу 1973 ш. I ах шераца нийсдича процентаца
Дулх	— эзар тонн	7,2	106
Шура	— эзар тонн	49,2	107
Фуаш	— млн.	34,9	96
Тха	— тонн	2247	97

1974 шера хьалхарча ах шера республика колхозашкеи совхозашкеи хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача яьккхай 1060 килограмм шура, из хул соахка цу юкъа яьккхачул 38 килограмм дукхагIа.

Хьалха санна деттача доахана продуктивность лоха я Назрановски района боахамашка — 895 килограмм хIара кхоабача Iатта дIалаьрхIача, Надтеречни районе — 893 килограмм, Сунженски районе — 948 килограмм.

Республика колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхIача хIара устагIана тIера даьккхад 4 килограмм тха, вешта аьлча соахка цу юкъа даьккхачул 0,2 килограмм кIезигагIа.

ХIара яхкача котама тIехьара хьагулдаьд 77 фуъ, е 11 фуъ кIезигагIа дIадахача шерарчул.

Массе тайпа долча боахамаша хьайбай продукташ паччахьалкхенга йоххар хилар:

	1974 шера хьалхарча ах шера деккачун боарам	Халкъа боахама план кхоачашъяра процент	1974 ш. I ах шу 1973 ш. I ах шераца нийсдича процентаца
Доахани коа тIара оалхазараши — эзар тонн	15,3	110	115
Шура — эзар тонн	41,1	105	106
Фуаш — млн.	44,1	103	106
Тха — тонн	3541	107	97

Из иштта дале а Советски Надтеречни районий боахамаша кхоачашъяьяц доахан паччахьалкхенга доххара хьалхарча ах шера халкъбоахама план, Сунженски района боахамаша — шура йоххара план.

Республика еррига совхозаш йиззача боахама расчетага яьхай. ДIахо а балхаш даьд юрта боахама материально-технически база чIоагIъяра. Хьалхарча ах шера юрта боахамга кхаьчай 471 трактор, 125 ялат чуэца комбайнаш, царех «Колос», «Нива» яхараш — 117, силос хьокха комбайнаш — 91, хьажкIаш чуэца комбайнаш — 49, ялх свекла чуэца комбайн.

Юрта боахам дегIабоалабара дIадахача хьалхарча ах шера хьахийца паччахьалкхен капитальни вложенеш 32,9 млн. сом хилар, соахка цу юкъа хиннарел 10 процент дукхагIа хилар уж. Юрта боахаме капитальни вложенеех пайда эцара хьалхарча ах шера план 86 процент кхоачашъяьй.

ТРАНСПОРТИ БУВЗАМИ

Къилбаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене халкъа боахама мухьаш дIа-хьа кхахьара 1974 шера хьалхарча ах шера план 105 процент кхоачашйир, халкъа боахама мухьаш тIадсттара план 102,9 процент кхоачашйир, цу даькъе мехкдаьтта продукташ чуйоттара план 99,5 процент кхоачашъяьй. Пассажираш дIа-юха бигара план 100,5 процент кхоачашъяьй.

Грозненски машиннаькъа отделене вIашагIа а елла дIаяхийтай 5,4 эзар беза мухь тIабола поезд, царца планал совгIа дIа-хьа бихьаб 2,2 миллион тонн мухь, айхха мухь тIаботтарах мукъаьккхай 1264 вагон.

Автомобильни транспортаца хьалхарча ах шера мухьаш дIа-юха кхахьара план 100 процент кхоачашъяьй. 1973 шера хьалхарча ах шера хинначул 10,4 процент дукхагIа хилар уж. Пассажиро-километраш яра план 98,1 процент кхоачашъяьй, соахка цу юкъа яьрел 10,5 процент дукхагIа яьй укх шера хьалхарча ах шера.

Легкови таксешца пассажираш дIа-юха ххувлара план 100,5 процент кхоачашъяьй, соахка хьалхарча ах шера дIа-юха бигарел 38 процент дукхагIа пассажираш дIа-юха бигаб.

Бувзама предприятеша юкъарча боарама продукце план 101,8 процент кхоачашъяьй, 1973 шера хьалхарча ах шера хинначул 7,2 процент дукхагIа хиннай цар продукци.

Городски телефонни станцей абоненташта телефонаш чуяхкара 1974 шера хьалхарча ах шера план 102,4 процентри, юртий телефонни станцей абонентий план 104,1 процентри кхоачашъяьй. Еррига республика хьайицача радио чуйкллара план 100,4 процент кхоачашъяьй.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШЪЯРА

1974 шера хьалхарча ах шера эксплуатаце дIаеннай А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера карбамидни депарафинизаце установкай комплекс, кхыйола объекташ.

Из иштта дале а производственни мощносташ эксплуатаце дIа а енна болх бе йолаялийтара 1974 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц. Эксплуатаце дIаенна: «Трансмаш» заводера керттера корпус, Грознера ремонт яра а мебель хьаяра а йола спецпредприяти.

1974 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахаме дIахийта капитальни вложенеш 136,4 миллион сома маьха я, е вешта аьлча 1973 шера хьалхарча ах шера хинначул 7 процент дукхагIа я.

Паччахьалкхен капитальни вложенеи чотах производствана юкъейоалаяьй 62,6 миллион сома маьхера керттера фондаш, царех ши миллион совгIача сома маьхера яраш я Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоагIача предприятешкеи организацешкеи.

Еррига республика хьайицача хьалхарча ах шера капитальни вложенеех пайда эцара план 90 процент кхоачашъяьй, гIишлой-монтажни балхаш дара план 86 процент кхоачашъяьй.

1974 шера хьалхарча ах шера подрядни организацеша шоай низаца гIишлон - монтажни балхаш дара план кхоачашъяр хьахьокх дIахорча даннеша:

	План кхоачашъяра процент	1974 ш. I ах шу 1973 ш. I ах шераца нийсдича процентаца
Республика ерригача подрядни организацеша	97	105
Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене	91	102
«Грознефтехимремстрой» треста	99,0	91
«Чечингсельстрой» треста	103	115
«Чечингазстрой» треста	101	105
«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене	83	103

Хьалха санна объекташ хьалъяь а па йоахаш дукхача объекташкеи гIишлошкеи дIа-юха хьежаяьй материальни, ахчан, къахьегама ресурсаш, из чIоагIа Iеткъад ханнахьа производственни мощносташ, наха чубаха цIеноаш эксплуатаце дIадалара, капитальни вложенеех пайда эцара.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьхай: «Чечингсельстрой» треста, «Чеченингушводстрой» гIишлошъю управлени, «Сельхозтехника» объединене ПМК «Юамонтажавтоматика» гIишлон - монтажни управлене коллективаши кхыйола гIишлошъю организацеши.

Хьалхарча ах шера гIишлон-монтажни балхашка дIадолар лохаир «Грознефтехимремстрой» треста, «Чечинггазстрой» треста коллективаша, гIишлон-монтажни балхашка дIадолар доагIачул дукхагIа хилийтар Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Чечeнингушводстрой» гIишлошъеча управлене, кхыча организацей коллективаша.

КЪАХЬЕГАМХОИ МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАЛ-ТОРОИ КУЛЬТУРНИ БОАРАМИ ЛАКХБАР

1974 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахама къахьегаш бола болхлойи гIулакхера нахи 1973 шера хьалхарча ах шера хиннарел 2,1 процент дукхагIа хиннаб.

Юкъера даьрхIача хьалхарча ах шера бетта болхлошеи гIулакхерча нахеи эца алапи 121 сом хилар, дIадахача шера цу юкъа хинначул 2,8 процент лакхденнад из, колхозашта лу алапи а лакхденнад.

Бахача наьха ахчан доходаш 1973 шера хьалхарча ах шера хинначул 4 процент лакхъеннай. Ахчан доходаши потреблене общественни фондашкара хьадоагIари лакхдаларо вIаштIехьдалийтар дукхагIа хIамаш эца нахага торо хулийталга, къахьегамхошта дукхагIа ахча Iодуллийталга.

Паччахьалкхени кооперативни торговле розничии товарооборота боарам юкъара кхача а тIехьа юкъебихьача 1974 шера хьалхарча ах шера 247,6 миллион сом хилар, дIадахача шера цу юкъа хинначунца нийсбича 2 процент лакхбенаб из.

Паччахьалкхени кооперативни розничии товарооборота хьалхарча ах шера план юкъарча кхачаш оборот а тIехьа юкъейоалийача 97 процент кхоачашъяьй, цу даькъе паччахьалкхен торговле предприятеша 96 процент кхоачашъяьй, потребительски кооперацe 98 процент кхоачашъяьй план.

Цул совгIа, 1974 шера хьалхарча ах шера потребительски кооперацe организацеша моттигерча рынкарча маьхах ехкай сельхозпродукташ 1,9 миллион сома маьха.

Республика къаьст-къаьстача торгующи организацеша розничии товарооборота план кхоачашъяр хьахьокх дIахорча даннеша:

	1974 ш. I ах шера розничии товарооборота боарам (млн. сом)	Ах шера план кхоачашъяра процент
Моттигера торгаш	93,4	96
Грозненски горпищеторг	23,2	96
Грозненски горпромторг	25,3	99,0
Грозненски гастрономторг	13,5	96
Грозненски универмаг	17,6	96
Гудермесски горсмешторг	4,1	94
Столовей, ресторанций, кафе трест	7,9	93
Грозне станце ресторан	1,2	93
Гудермес станце ресторан	0,9	100,2
«Грознефть» объединене УРС	25,2	96
«Грознефтехимзаводы» объединене ОРС	14,6	95
«Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене ОРС	7,9	98
Хьун боахама управлене ОРС	1,7	83
Мелиорацеи хий боахамеи ОРС	1,4	108
Аптекоуправлени	1,9	102
«Союзпечать»	2,7	102
Книготорг	1,3	101
Горплодоовощеторг	3,3	102
Потребительски кооперацi	32,5	98

1974 шера хьалхарча ах шера 1973 шера хьалхарча ах шера дехкачул бахача нахага дехка керттера кхачани промышленнии товараш дукхагIа хиннад:

Дулхи дулха продукташи	— 8 процент
Дулхдаьтта	— 10 »
Мерзача шурий продукци	— 6 »
Фуаш	— 14 »
Зипаш	— 14 »
ТIехьнахьа дувхеи чухьа дувхеи барзкъаш	— 3 »
Мебель	— 6 »

Из иштта дале а наха маьшша цIенаи искусственнии даьреш дац, йоккхий холодильникаш тоъац, фарфорно-фаянсовии сирдаьккхаи пхьегIаш яц.

1974 шера хьалхарча ах шера Министерствай предприятеша: наха бытови гIулакхаш деча, моттигерча промышленноста, доагора промышленноста управлене торгующи организацешка дIадахьийтай 13,0 млн. сома маьхьа товараш, товараш дIадахьийтара ах шера план 112 процент кхоачашъяьй.

Хьалхарча ах шера дIахо а дегIаера бахача наха бытови гIулакхаш дала. Бахача наха 7,9 млн. сома маьхьа гIулакхаш даьд, из хул 7 процент дукхагIа 1973 шера хьалхарча ах шера даьрел, цу даькъе юрташка—15 процент дукхагIа. Из иштта дале а еррига республика хьайицача бахача наха бытови гIулакхаш дара план 98 процент мара кхоачашъяьяц.

Бахача наха бытови гIулакхаш дара ах шера план кхоачашъяьяц: Нохч-ГIалгIай транспортни управлене, жилищно-коммунальни боахама Министерствос, «Чечингазстрой» треста, доагора промышленноста управлене, моттигерча промышленноста Министерствос, туризма областной Совето, кхыча организацеша.

Паччахьалкхен капитальни вложенеи чотах хьалхарча ах шера хьал а даь эксплуатаце дIаденнад 23,9 эзар квадратни метр наха чубаха цIеной. Наха чубаха цIеной хьалдара хьахьожаяьча средстваех пайда эцара план дукхьала 79 процент мара кхоачашъяьяц, цIеноаш эксплуатаце дIадалара план 30 процент мара кхоачашъяьяц.

Хьалхарча ах шера сетевии кочеи газ чуйиллай 8,2 эзар квартире, шера планагIа 18,4 эзар квартире чуйилла езача.

Укх дIадахача ах шера дIахо а дегIаера халкъа образовани, Iилма, культура, унахцIено.

Республика общеобразовательни школаш юкъера образовани лургйолча школашка йоалаш латт. ДIадахача дешара шера дийнахьарча, сайонийнарча, заочни, общеобразовательни школашка дешаш хилар 288,3 бераши кхувш боагIараши. Цул совгIа профтехучилищай группашка йизза юкъера образовани а луш дешаш хилар 2 эзар гаргга кхувш боагIараш. Берриге а профессионально-технически училищашка дешаш хилар 14 эзар саг.

1973—1974 дешара шера всеобуча школаша йизза юкъера образовани хилар аттестаташ а луш дийша эвлина арахийнар 11,4 эзар адамсаги йола.

Лакхерчеи юкъерча лаьрххIа йолчеи дешара заведенешка дIадахача дешара шера дешаш хилар 26,2 эзар студенташ дешархой. Цу дешара заведенеша кийч а вах арахийцар халкъа боахама дукхача доакъошта эшаш лакхера 6 эзар гаргга лаккерен юкъерен образовани йола специалист.

Вузашка, Iилма-тоххама учрежденешка, республика организацешка болх беш вэ 2347 Iилман болхло, царех 33 Iилман доктор, 466 Iилман кандидат.

Республикерча наха гIулакх деш я 427 дукхача наха лаьрхIа библиотека. Цул совгIа передприятешка, организацешка, учрежденешка я техническии лаьрххIа йолеи библиотекаш. Республикера книжкай фонде 10 миллион совгIа книжка да.

Клубашка, культура дворецашка, кинотеатрашка, ахканарча площадкашка болх беш я 345 установка, царех 218 шераэкранни шераформаткин я.

Республика городаштеи юрташтеи гIулакх деш я ши программни вещани йола телецентр, арадувл 4 республиканский газета, 14 районни, 25 дукха тираж йола газет, шера арадоал уж 45 миллион совгIа экземпляр.

Наьха унахцIено лораеш ва 2,1 эзар лор, 7 эзар совгIа юкъера медперсонал. Наха медицински гIулакх ду 750 больница, амбулатори, поликлиника, диспансер, фельдшерски пункташ, кхалнаьхеи берийи консультацеш, медицински гIулакх дара йолча дарбанеи профилактическии кхыйолчеи учрежденеша. Республика дарбанеи профилактическии учрежденешка ба 12 эзар менгий.

Деша даха ха йоаца берашт лелалара, царна кхетам балара хьалъяь я массайолча ведомстваша чуйоагIа 330 берий беши яслии, цига да 30 эзар гаргга бер.

Республике болх беш я бераштеи боккхийчареи лаьрхIа 11 санатори, салоIа цIа, цига чоашта дарба лайташ салоIаши хул шера 15 эзар совгIа саг.

* * *

Пятилетка къоастамбеча шера шоллагIа ах шу дIа а доладаь, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша деррига шоай низаш оарцагIдаьхад паччахьалкхен планаши тIайийца социалистически дехкараши ханал хьалха кхоачашдара.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ.

УЙЛА ЙИЧА НИЙСА ХУРГДАР...

Шерагара-шерага халагІа хул хьалхарча ах шера дулх кийчдара план кхоачашъе. ХІана аьлча, дукхагІа жа леладеча Шелковской, Наурски районашкарча боахамашка май чаххбоаллаш мара жа ларга доладац. ТІаккха бутт балале уж дІалуш хилча тха цхьа сантиметр вІаьхлац. Иштта жа дулха доаде могадац. хІана аьлча, кхаккхай-бекхий промышленносто дІаэцац биткъа хьоаса болча жен лоаца тха дола кхакха.

ПІан кхоачашъе гІерташ республика колхозашеи совхозашеи «Скотопром» треста заготовительни пункташка дІалу хІаьтта лерга жа. Из бахьан долаш дІачудениначи жех 10 процент тІера Іойоаккх боахамашта кхаккхаш тІара тха пхьа сантиметрал лохагІа хиларах штраф а тохаш.

Ховш да, лергачул тІехьагІа жена дулх дикагІа тІаккхетилжена. Лерга жа цхьан-шин бетта кхаьбача жа леладеча боахама дукха тоннаш дулх тІакхетаргда, хІаьта цуна цхьана боахама итташ эзараш сом пайда хургба.

ХІанз уттаеча планех республика колхозаштеи совхозаштеи хьалхарча ах шера паччахьалкхенга дулх доххара план кхоачашъе гІерташ дукха зе хул.

Хьожаргда вай факташка.

Укх шера цхьоалагІа июнь хьатІакдоачаш Шелковской района колхозаши совхозаши паччахьалкхен план кхоачашъ-яра 618 тонн дулх дІадала деза яр, хІаьта Наурски района боахамаш — 541 тонн.

Цу шин районо июнь бетта 1159 тонн дулх паччахьалкхенга дІадала дезаш хилар. Мишта? Дулха чукхаьбача доахахи хьакхарчехи 200—250 тонн мара дІадала йиш йолаш дацар, хІаьта вож юхейиса 900 тонн дулха жа дІадала лийзар.

ХІара устагІан дозал-юкъера лаьрхІача 35 килограмм хилча цу района дулх тІа ца кхеташ, тха хьатІадала ца кхуйташ 26 эзар устагІа дІабала бийзар.

«Скотопром» треста боахамаша уж жа июле кхаьба а кхаьба августа хьалхарча ах бетта дулхакомбинате дІачулургда дукха рузкъей халон дІа ца йохийташ 200 эзар сом шоашта пайда а беш.

Уж жа кхоабача боахамашка диса йиш ярий ахча? ЯрІ

Цудухьа жа лелладеча цу шин районо паччахьалкхенга устагІан дулх дохкилга июне а доацаш август беттага дакъа деза.

Оаха кхетаду, планаш уттаю органаш цу гІулакха дукха раьза хургйоацилга: дулх кийчдара хьалхарча ах шера план кхоачашъергьяр машера план кхоачашъергьяр малел? Из ала тарлуш да. ХІана аьлча, эггара хьалха бахана наха дулхи, дулха продукташи эш, хІаьта республика хІара кварталах дулх кийчдара план кхоачашъе а еза.

Из де дикагІа вІаштІехьдаргдар, нагахь санна Ачхой-Мартановски, Шалински, Сунженски, Урус-Мартановски, лоамашка ядача кхыча районашта шоллагІча квартале дулх дІадалара план лакх а яь кхоалагІча квартале кІезиггйича. Цу районий боахамашкара доахан кховлагІча квартале лоаман даьгІенашка дІадуг, хІаьта йиълагІа квартал йолалуш мара дулха доахан дІадала а доладац. Цхьайолча хана, Іалама хьалаш аьттув боацаш нийсделча сентябре лоамашкара цІадоаладу доахан. Ишта а вешта а йиълагІча квартале доахан дукхагІа дулха дІадала доладу.

Оаха кхетаду, хьатІадоагІача шера а дулх кийчдара планаш хувца йиш йоацилга. ХІана аьлча, нийслагІа пятилетка планаш чІоагІъяь я. Цхьабакъда, хІанз кердача пятилетка планаш оттаелга вІаштІехьдоаккхача хана ер оаха дувца дош теркалдича бакъахьа дар. ХІана аьлча, иштта хилча из гІулакх паччахьалкхенна а боахамашта а пайданегІа хургдар. Цу деша лерттІа уйла йича нийса хургдар.

Х. МАХИТАРОВ,
юрта боахама министерства вокххагІа вола экономист.

БАЙРАКХАШ— ХЬАЛХЛЕ ЯЬККХАРАШТА

Дукха ха йоацаш 1974 шера ялх бетта хьайбай продукци яккхарахи из паччахьалкхенга дІачуяларахи Грозненски района боахамашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогашка хьежар КПСС Грозненски райкоми къахьегамхой депутатий райсовети.

Итогаша белгал яьма дарра, хьалхле яьккхар «Атагинский» совхоза хьайбаш леладераша (совхоза директор М. А. Арбаев, парткома секретарь А. М. Часпиев).

Ах шера паччахьалкхенга дулх доххара план 104 процент, шура — 121 процент кхоачашъяьй совхоза хьайбаш леладераша.

КПСС райкома, къахьегамхой депутатий райсовета исполкома, юртбоахамеи заготовкайи болхлойи тІулакаерча кавьхеи профсоюза райкома карара-кара тела ЦІе байракх «Атагинский» совхозага йитай.

КХЕТАМА БОЛХ—КХАШКА

— Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий, Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам бийца а бийца, тха болхлоша доккхий декхараш тІаийцар, уж кхоачашдара тІехьа шерра социалистически яхь дІайолайир бригадашта юкъе, — йоах Грозне Ленински района «Родина» яхача совхоза парткома секретара Соляников Василий Георгиевича. — Оаха укх шера 10530 тонн баьцадаараши 3550 тонн сомий хьалхебе лерхІ. Царех 10000 тонн баьцадаараши 3500 тонн сомий паччахьалкхенга бохкаргба.

Уж доккхий декхараш кхоачашдара укх деношка совхоза партийни организаце боккха теркам тІабохийт болхлой политически сакхетам лакхбара, цар хьинар айдара.

Совхоза хІара бригаде, боахама хІара участке ва агитатор. ХІаьта берригаш я — 29 саг. Цар шоай коллективашка боккха политически болх бу. ДІайовзийт-царга мехка а лоазол дехьа а хулаш йола йоккхий событеш, партеи правительствоси хьалхашка оттадаь декхараш. Цу декхарашка хьежжа де дезачох дІакхетабу болхлой.

СССР Лакхехьара Совет харжара кийчо еча хана болхлошка дІадовзийтар вай мехка Іаьдала лакхера орган харжар боккхача лоархІаме хІама хилар, из халкъо ший дикагІбола къонгаши мехкарийи юкъе бохийташ хоржаш хилар. Советски Конституцех, цо советски гражданашта еннача йоккхийча бокъонех, социалистически демократех къамаьлаш дир. ДІадахачеи хІанз хиннаееи хоржамашта юкъерча хана республике, шоай совхозе хиннача доккхийча хувцамех дийцар.

МоллагІча а темагІа шоаш леш дола къамаьл агитатораша дувз совхоза болхлой вахарца, хьоахаду Грозне бахача наха баьцадаараши сомаши лоаттабу эггара боккхагІа бола боахам шоай совхоз хилар.

Дукха ха йоацаш вай мехка вена хилар Америка ВІашагІкхийттача Штатий президент Р. Никсон. Из машара гІулакх чІоагІдара боккха лоархІам болаш событи яр. Вай мохки ВІашагІкхийтта Штаташи санна йолча йоккхийча а эггара чІоагІагІа низ болча а шин паччахьалкхенна юкъера машара гІулакхаш дегІаахаро хила йиш йоацача боаккх керда дунен тІом, юхаувз термоядерни герз хьаделга. Иштта болхлошта цу визита лоархІам дІабовзийтар агитатораша баьцадаараш кхедеча кхоалагІча бригада бригадира гІончас Попова Зоя Тихоновнас, цхьоалагІча бригада бригадира Солнышкина Антонина Дмитриевнас, соммий бешамаш леласча йиълагІча бригадана керте латтача Морозов Петр Дмитриевича, кхычар.

Агитатораша къаьстта теркам тІабохийт бригадашка лелаш йола социалистически яхь а цу яхье хьалжалаттараш а дІабовзийтара. Вай мехка эггара доккхагІа сий деш вола саг дика къахьегар хилар кертагІа а доахаш. болхлой оарцагІбовх царгара хьоккхам эцара. ХІаьта иштта бола нах ба совхозе. Уж ба тракторист Лисицын Иван Федорович, болхло Яхиханова Кхокха, звеньевой вола Хатуев Уфума, бригадир Поторосва Мария Семеновна, кхы дуккхабараш. Цар цІераш Сийлен доска тІа я.

Совхоза партийни организаце хІара бетта цкъа семинар ю агитаторашца, хьалхашка эттача кердача декхарашка хьежжа дІахо бергболча балха керда лостам лу.

Совхоза кулгалхоша шоаш а доккха дакъа лоац болхлой политически сакхетам лакхбеча.

— Совхозе бахаш а къахьегаш а ба 16 къамах бола нах — эрсий, нохчий, гІалгІай, украинцаш, эрмалой, жугатий, кхыбараш, — йоах Соляникова. — Цу гІулакхо тхога йиш хулийт тхоай совхозе бахача наьха вахарцара масалаш а кхувлаш, халкъий доттагІалах йола лекцеш еша. Масала, иштта хилар аз «Халкъий йохаргйоаца цхьоагІои доттагІали социализмана карагІдаьнна сийлахь - доккха хІама да», «Интернационализми патриотизми советски наьха вахара закон да» яха лекцеш ешаш, —аьлар цо.

Дунен халкъашта юкъерча хьалах, парте чурча а арахьарча а политиках, кхыча темаех йола лекцеш йийшай совхоза директора Советски Союза Турпала Крутов Петр Максимовича, парткома члена инженера-энергетика Мацкевич Петр Ивановича, парткома члена, бригадира-реализатора Максимов Николай Федоровича, кхычар.

Совхозе бахача наха юкъе эггара дукхагІбараш нохчий ба. Цудухьа царна лекцеш ешийт шоай наьна меттала, беседаш ю. Иштта нохчий меттала лекцеш йийшай «Знание» общества членаша. Цу лекцешта юкъе керттера моттиг лоац дунен дІаяхача замах юхедисача вочча гІулакхаштех духьал лоаттабеча къовсамах йолча лекцеша. Масала, «Знание» общества лектора нов Мустафинова йийшар «ШариІатахи Іадатахи юхедисараш, царех доала зе - зулам, уж дІадахара наькъаш» яха лекци, хІаьта нов. Шаипова — «Ислами советски замен». ХІанз еша кийчеш я «Кхалсаги дын» яха лекци.

Совхоза кхашкарча бригадашка беш бола беррига кхетама болх тІаберзабаь ба пятилетка диълагІча, къоастамбеча шера болхлоша тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара.

Ю. ЮСУПОВ.

ЛЕНИНА МАЯХХАРА ДЕША, ДАХА

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза йоккхагІчарех цхьа отряд я вузовски комсомол. Студентий Ерригсоюзни слете ше къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Вузовски комсомольски организацей гІулакх лоархІамеи бехктокхамеи да». Уж дешаш ерригача вузовски комсомоло а санна, шоай доккха сий деши шоашта хьалхашка доккхий декхараш оттадеши аьнна лерхІ Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета комсомольцаша.

Советски общество дегІаахара хІанзарча этапе, Іилмана карагІдаьннараш, материальни производство, культура лакхъеча а обществении вахаре а шерра юкъедоаладеча хана марксистско - ленински теори кІоарга довзаш хила беза лакхера дешара заведени йистейоаккхаш бола специалисташ. Царна дика довза деза Іилмана керда карагІдаьннараш, экономика дегІайоалаяра дешаш нийса къоастаде ховш хила беза уж.

Иштта бола специалисташ кийчбара университета партийни организацена, профессорско - преподавательски состава мамогга новкъостал дар шийн керттера декхар лоархІ университета комсомольски организаце. Цу гІулакха лаьрхІа ВЛКСМ комитете а факультетий комсомольски организацешка а вІашагІтехай дешара - кхетама комиссеш. Цар хьинаре дакъа лоац университете специалисташ кийчбара юкъе, цу гІулакха цар оарцагІлоах хІама ца эшаш ерригача обществении организацей низаш.

Дикка болх баьб цу комиссеша хІанз чакхдаьннача дешара шера. Дешар Іомадарца айхха бувзам болаш бу студенташа Іилман болх. Студенташка Іилман балха юкъе дукхагІеи пайданегІа хургдлаши дакъа лацийтар университета комсомольски организаце декхарех цаІ да, из толамца кхоачашдеш а да. ХІара факультете болх беш я студентий Іилман общество, хІара кафедре я Іилман кружокаш.

ДІаяхача гурахьа ерригача факультеташка Іилма-теоретически конференцеш хилар. Итогови Іилма конференци а хиннай. Цига 50 совгІа доклад йир. Царех цхьаяраш Ерригсоюзни конкурсе яхьийта могайир, масала, А. Сумбулатова, С. Бережанскс, М. Автохаджиевай яраши кхыяраши.

Цу конференце тхо долча баьхкабар Къилбаседа - ХІирийчереи Дагестанереи хьаьший. ХІаьта тха студенташа Къилбаседа-ХІирийчен, Дагестана, Черсий - Балкхарой, Тбилисе, Москвах вузашка докладаш яьй.

Цар а кхыча вІаши леладеча гІулакхаша а чІоагІду студенташта юкъера доттагІал, вошал.

Университете хилар «Атеизми кагирхойи» яха республикански Іилма - практически конференци.

Студенташта марксистско-ленински кхетам балар университета комсомольски организаце балха тІа керттера дя. КПСС Нохч-ГІалгІай обкома Х-чеи ХІІІ-чеи пленумий, ВЛКСМ обкома ІІІ пленума соцамаш кхоачашдеш университета комсомольски организаши гІерт комсомольцашта советски патриотизма, пролетарски интернационализма уйлаш чуйоссае, советски сага хийра йолча идеологеца прагІа къовсам лоаттабайта. Интернациональни кхетам балара болх духхьала студенташта юкъе баь Іац, из бу бахача наха юкъе а. Студенташа интернациональни тематикагІа итташ лекцеш йийшай производствении коллективашка, учреждененшка, школашка.

Студенташта интернациональни кхетам балара боккха лоархІам болаш ба «Хьо дукха деза сона, вахар» яхачеи (президент 3 курса студент В. Ильясов) интернациональни доттагІалеи (президент 4 курса студентка А. Габаева) клубаша бу болх. Кхыча вузий интернациональни доттагІала клубашца айхха бувзам лоаттабу. Грозне дешабагІача вьетнамцашца вІашагІкхеташ сайре хилар, Чиле халкъо лоаттабу къовсам хьаллоацаш митинг йир.

«Хьо дукха деза сона, вахар» яхача клубо республике цІи хеза нах студенташ болча хьехаш сайренаш ю. Масала, студенташ болча вена хиннав Социалистически Къахьегама Турпал Катерманов Оалхазар, поэтесса Ахматова Раиса, Лермонтова цІерагІча эрсий драмтеатра артисташ, кхыбараш.

Кагирхой коммунистически мировоззрени хьаеча лоархІаме гІулакх да царна атеистически кхетам лулга. Комсомолец дынах ца тешаш хилара совгІа, дына духьал къовсам лоаттабеш вола атеист а хила веза. Тайп-тайпара формаш йолаши чулоацам кІоаргагІа болаши бу атеистически кхетам луш беш бола болх укх тІеххьарча хана. ВЛКСМ комитето дына духьал къовсам лоаттабеча атеистий клубаша цхьана дына духьалара сайренаш яьй, лекцеш йийшай, беседаш яьй.

ЧІоагГІа могадеш хьалъийпад университета атеистий бригадаш республика районашка дына духьалара лекцеш еша ахар. Чакхдаьннача дешара шера иштта лекцеш еша баха Шелковской, Урус-Мартановски, Шалински, Назрановски районашка хилар атеисташ.

Комсомольцаша, студенташа де дезарий программа я ВЛКСМ XVII съезда решенеш, цу съезде новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл. Университета комсомольцаша чІоагГІа дийпар уж документаш. ВЛКСМ XVII съезда балха итогашта хетаяь университета комсомольски актива торжествении заседани хилар. Цига къамаьл дир ВЛКСМ ЦК членалла йолча кандидата, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара Т. У. Махмудхаджиевас.

Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета 34 къамах болча преподавателехи студентехи латтача коллективо шийн низ а ха а кхоац интернациональни доттагІал чІоагІдара, Іилма хьехам боаржабара.

Цар массаза я шоаш хьехам ийбу Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцена керте лаьттача, эггара демократически йола паччахьалкхе хьаяьча, эггара хьаькъал долашагІйола парти кхеллача Владимир Ильич Ленингара.

З. ЧОЛТАЕВ,
Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета комсомольски организаце секретара заместитель.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГІА

Укх шера 20 июне арадаьннача «Сердало» газета тІа кепатехаяр «Ха дІайода, цхьабакъда...» аьнна корта а болаш рейдови бригада материал. Назрановски районерча «Экажевский» совхоза хьайбашта Іан доакъар кийчдеча хинна кхоачамбоацараш дувцаш яр из. Цу гІулакхах укх тайпара хоам бу редакцега Назрановски района къахьегамхой депутатий исполкома председатела нов. Тамцева:

— Рейдови бригадана тохкамбеш гучадаьнна кхоачамбоацараш дІадахара хоам болла балхаш даьд «Экажевский» совхоза кулгалхоша. Оатхалаш ца тоъарца ремонт ца еш лаьтта йол хьокха косилкаш тоа а яь хІанз болх беш я. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш я керда вІашагІъехка йол хьокка бригадаш. ХІаьта совхоза кхаь отделене дика дІаболабаьб гІожа, иштта моша доакъараш кийчдара болх.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНЕ

Нарсаш кхеяьй укх шера Сунженски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза баьцадаараш леладераша.

Мах беча организацеша хІара дийнахьа юкъера лаьрхІача барІ-итт тонн нарсаш дІахьу колхозера.

Баьцадаараш кхедеча бригадана кулгалдеш М. Хазиев ва. Кхо шу хьалха пайда ца эцаш уллаш хинна лаьтта аьха а аьха цига баьцадаараш кхеде йолаелар цун бригада коллектив.

Къаьстта дика къахьег бригаде баьцадаараш леладераша М. Пугоевас, С. Оздоевас, Н. Эспиевас.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) нарсаш чуэцаш ба Н. Эспиева, М. Пугоева, С. Оздоева.

С. ХАКИЕВА тексти сурти.

Йоккха балха стаж йолаш я Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозе болх беш йола доярка Амриева Лиза. Ткъеста шу да цо доахан леладу. Цу юкъа дика опыт Іоаьй цо. Ший балха говзала къона доярка Іомабу Лизас. Довхан леладе, уж детта Лизас Іомабаь дояркаш дукха ба хІанз ферме. Царна юкъе къаьстта дика къахьег йижараша БорцашвилегІар Минатеи Хамсатеи. Шоай хьехархочул дукха тІехьабисац уж.

Уж болх беш болча йиълагІча ферма коллективо ханал хьалха кхоачашйир шура яккхара ах шера план. ХІаьта шу доладелча денз 580 тонн совгІа шура яьккхай цу ферма дояркаша.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) дояркаш Л. Амриева, БорцашвилегІар Минати Хамсати.

С. ХАКИЕВА тексти сурти.

Дега дезаденна гІулакх

Сага вахаре эггара сийрдагІа, дегагІозегІа лер ют школа, дукха безабеннача хьехархоша. Мел дукха дикадар даьд тхона оаха школе яьккхача хана тха хьехархоша. Тхона дешар Іомадарал совгІа, ма могга хозагІа, иразегІа атта доаца тха школера вахар хилийта гІертар уж, тхона цхьана декхар цар дика а во´а.

Цудухьа, хІанз айса 10 класс чакхъяьккхачул тІехьагІа сона дувца лов цу тайпарча цхьан сагах, дешархошта дукхавезаш хиннача хьехархох Гурами Шавлович Берд-зенишвилех. Тха школе цо физкультура хьеха ворхІ шу да. Р. Ш. Бердзенишвиле урокаш массе а хана дог гІоздоаккхаш, дешархой теркам тІаозаш хул. Цо дика кхетаду хьехархочун балха керттердар — дешархочун дег тІа бода никъ лахар, цун дагардархар, зІамигача сага йоакхо яр долга.

Атта дий из? Атта дац. Бакъда цо кхыча тайпара кхетабац хьехархочун болх. Ховш да, школе кагирхошта дешаркхетам балара керттера форма урок йолга. Цудухьа из дика вІашагІйоллара терко ю Гурами Шавловича эггара хьалха. Цо физкультура хьеха хІара урок чулоацам дика болаш, дешархошта хьаштдолаш хул. Из дика гойт школерча дукхача дешархошта спорт дукхаезаяларо.

ВорхІ шу хьалха школерча йиІигий баскетболеи волейболеи секцешта кулгалде волавелар Гурами Шавлович. Цу хана йиълагІча классе дешаш мара бацар Югай Ира, Булавко Марина, Харланова Людмила, кхыбараш. ХІаьта цу хана денз спорте дика толамаш даха вІаштІехьдаьннад цар. Дуккхазза Сунженски района а шозза Нохч-ГІалгІайчен а (1968, 1971 шерашка) чемпионаш хиннаб царех.

Укх тІехьарча кхаь шера баскетболисткай тренер хилара совгІа школера футболисташ Іомабеш а ва Гурами Шавлович. Из декхар цо кхоачашду обществении хьисапе.

КІезиг-дукха сборни командe а хулаш, массехк шера ГуржегІа футболах лайза ва Г. Ш. Бердзенишвили. Ше Карабулаке веча денз «Сунжанефть» НГДУ командаца ловзаш хиннав из. ХІаьта хІанз шийна мел ховр къонача футболисташта дІаІомадеш ва Гурами Шавлович.

ДІадахача шера эггара хьалха «Телата бургаш» яха приз яккхара йолча футболах ловзара яхьашка дакъа лоацаш хилар Гурами Шавловича кийчъяь берий команда. Районерча а республикерча а шоай нийсархой командашта юкъе массаьрел кот а яьнна, Россе Къулбехьеи яхьашка дакъа лоацаш хилар из. ХІаьта цига пхелагІа моттиг а яьккхар.

ДІадаьннад цхьа шу. Бераш низа чІоагІденнад. Цар говзал лакхъеннай. Июне дІайолаеннай укх шера «Телата бургаш» яха приз яккхара йола яхьаш. Тренереи къоначa футболисташеи цу яхьашка кийчлуш хьийга къа зехьа лайнадац. Дукха хало йоацаш котало яьккхар тха къонача футболисташа Сунженски районерча а, Гудермес зональни яхьашка а, цул тІехьагІа финале городий командашца а футболах ловзаш. ХІаьта июль чакхбоалаш Нальчике Россе Къулбехьеи хьалхле яккхара йолча футболах ловзара яхьашка дакъа лоацаш хургба республика чемпионаш.

Гурами Шавловича кулгалдеча спортивни секцешка боккхача безамца боагІа дешархой. Цо хьехаш чІоагІлу къоначар унахцІено, ди денгара шер а лу хоз а лу цар вахар. Дешархой толамаш — хьехархочоа эггара йоккхагІйола дегагІоз я, цун курал я.

В. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корреспондент.

В. И. Ленина цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача заводе № 3 йолча установке къахьегаш ва оператора гІонча Шахидов Султани оператор Старостина Мария Макаровнаи.

Профтехучилища а яьккха массехк шу да Султан укхаза болх беш вола. ХІаьта Мария Макаровна, иштта профтехучилища а яьккха, цул дукха хьалха енай укхаза балха. Цуна дика йовз установка технологически режим. Мария Макаровнайца болх беш, цо хьехаш, Іомавеш волча Султана оператора балхах дика кхоал. М. М. Старостинайна укх деношка коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи еннай. Цар болх беш йолча установка а лелаю коммунистически къахьегама установка яха сийлен цІи. Пятилетка диълагІча, къоастамбеча шера ялх бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй установка коллективо.

СУРТА ТІА: оператор М. М. Старостинаи цуи гІонча Шахидов Султани.

А. КЫЧИКОВА сурт.

ВАЙ ЛОАЛАХОЙ БОЛЧА

МИЛЛИОНАЛЛАГІА ЙОЛА ТОНН!

Укх деношка Чиркейски гидроэлектростанци хьалъерана плотинана чуйиллай бетона миллионаллагІа йола тонн, язду «Дагестанская правда» яхача газето. Атта баьккха бац из толам. Бирсача Іалама низашца дукха къувса дийзад гІишлошъерий. Цхьан бус лохера перемычка юха а яь котлована чу хьийдар Сулака хий. Дийнахь а бус а болх бора наха. Цар хьинарои деналои кІалхарбаьккхар котлован. ДагадоагІа укхаза мохк аьга деноп а. Бомбаш етташ санна котлована чу кхертІой чудеттадала доладелча царна майра духьала баьлар М. Гусейнгаджиева бригадера скалолазаши коммунист И. Овчинников керте латта слесараш-монтажникаши. Укхаза а наха яьккхар котало!

ХІанз 175 метр урагІъяха латт плотина. ГІишлошъераша бетона хьалхара кубометр Іойилла 1582 ди даьннад. Царех хІара денна хьинаре а творчески а болх баьб гІишлошъераша. Селхан баьчуд дикагІа тахан болх бе гІерташ наха къахьегарах хьахулар керда рекордаш. Юххьанца цхьан сменагІа 400 кубометр бетон хьаярах йоккха событи хилар, хІаьта 1971 шера 24 июле араьннача «молне» тІа хоам бора дени буси 934 кубометр бетон хьаярах. Цул тІехьагІа из цифра 1010 кубометрага кхаччалца лакхъелар. ХІаьта 1972 шера кхы а боккхагІа толам баьккхар — дени буси кийчйир 1909 кубометр бетон!

Нагахьа санна шоай хана уж рекордаш хиннаецаре тахан бетона миллионаллагІа йола тонна Іоюллаш хургъяцар. Хьанга Іоюллийтаргъя из? Укхаза Іалаьмате дукха ба из сийлен декхар тІаділла мегаргдола башха-дика говзанчаш, хьалхалаттараш. Царна юкъе а хержар толамагІбараш. Из я бетонни завода коммуниста Митропольский Юре кулгалду комсомольско-кагирхой смена, кабель-крана машиниста Смоляков Александра экипаж, Сидоренко Василе бетонщикий звено, «БелАЗ»а водитель Шабагиев Курбан, СМУ-4 оператор Воробьева Валентина, кхыбараш а.

ХьатІаотт массанена а дагаьлла минута. Низ болча бетоновоза кузов чу юлл миллионаллагІа йола куб. Из лехкаш ва Чиркей яхача юрта ваха, плотина чу эггара хьалхара кубометр Іочуюллача дакъа лаьца коммунист Шабагиев Курбан. Массехк минут ялалехьа ше кхача еззача дІакхаьчар миллионаллагІа тонн чуйола бадья.

Цул тІехьагІа торжествении митинг хилар укхаза. Шеъ къамаьл деш паткома секретара М. Магомедханова дийцар Чиркейски ГЭС хьалъерашта карагІдийннарех, уж тІахьийхар Октябра цІей дездеча денношка ГЭС-а хьалхара агрІа болх бе йолайолийтаргъя аьнна шоаш денна дош кхоачашдара. Митинге къамаьл мел дьйраша хьакхайкадир хьалхара агрегат болх бе йолаялийтара шоаш низ ца кхобеш къахьегархилар.

ЭКСПЕДИЦИ ЧАКХЪЯЬННАЯЦ

Вай мехка карта тІа атта корайоагІаргьяц СССР Іилмай Академе этнографе института Іилман сотрудник Кондратьев Валерий Семенович командировке ца хинна йола республика е область. ХІанз Эстонера Къилбаседа - ХІирийче венав из, хІаьта массехк ди даьлча укхазара Узбекистане гІоргва.

— Тха професси цхьадолча даькъе журналиста балха тара я. Командировке хьагулъяьча материалаца цІагІа болх бу оаха. — йоах Валерий Семеновича. — Каст-каста тхо хул кердача моттигашка, бовз керда нах. Къилбаседа-ХІирийче хІанз шозлагІа венав со.

ДІахо Валерий Семеновича дувц ше арабаьккхача наькъах.

— СССР Іилмай Академе болх беш я Советски Союза халкъий культуреи бытии конкретно - социологически Іомаеш йола отдел. Цунна чуйоагІа шун мехкахо профессор В. Б. Гарданов керте латта Кавказа халкъий сектор. Цу сектора а Къилбаседа - ХІирийчен Іилма-тохкама институто а шун республике чакхйоакх Іилман экспедици. Цу тайпара экспедици болх беш хургья Черсий-Балкхарой республике а. Цар болх чакхбаьлча язбаь керда Іилман болх арахеца лерхІ.

Лоацца аьлча, тахка деза дешаш дукха да, яхаш язду «Социалистическая Осетия» яхача газето.

ТУРИСТСКИ СЕЗОН

Черсий-Балкхарой тамашийна хозача Іаламо: лакхача лоамаша, массача хиша, хозача хьунаша дукха нах тІаувз, хоам бу «Кабардино-Балкарская правда» яхача газето.

Ахкан сезона мишта кийчъеннай республика туристски базаш? Цу хаттара жоп луш туризмаи экскурсейи областной совета председатела заместитела А. И. Киштыкова дувц.

— ХІанз укх сахьате тха совета турбазашка 5748 моттиг я. Укх шера туристашта 11 миллион сомал совгІа тайп-тайпара гІулакх де лерхІ. ХІаьта 1975 шера облсовета турбазашка 8 эзар моттиг хургья. Лоацца аьлча, туризм вай республике кхы а дегІайоагІаргья.

Хьаьший тІаэцара мишта кийчбаьб туристски боахам?

— Турбазашта дика ремонт яьй, уж хоза кийчъяьй: керда мебель оттаьй, туристашта эша гІирс, спортинвентарь Іалашъяьй. Кхача кийчбеча предприятешка керда технологически оборудовани оттаьй.

Технически эксплуатаци онни службай специалистаца республикански семинар чакхъяьккхай. Дукха директораш, боккхагІбола инструктораш, кхыбола болхлой квалификаци лакхъеш Москве центральни курсашка хиннаб.

Мишта салоІаргда туристаша, мичахьа ухаргба уж?

— Черсий-Балкхаройче йовзийташ йолча традиционни экскурсел совгІа путешествейи экскурсейи Нальчикски бюрос экскурсеш вІашагІехьйоахаргья городашка - курорташка — Пятигорскеи Железноводскеи, Ессентукеи Кисловодскеи, туристаш иштта кхувларгба Цейскии Дарьяльскии чІожешка, шин-кхаь дийнахьа Махачкалаи Тбилисеи хила йиш хургья цар.

ХЬЕХАРХО—ХЬИНАРЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛО

Кагирхошта бокъонца коммунистически кхетам балар партийни, советски, комсомольски организацией берригача балха эггара бехктоккхамерчех чоалханегIарчех оаIонех цаI я. Нах вIаьхача замах юхейисача дынси Iадатийн уйлаех мукъабахарин, хIаране сакхетаме Iилман атеистически уйлаш чIоагIъярца мара дизза кхоачанде йиш яц толамца коммунизм хьалъергйола кеpда саг кхевара декхар.

Кагирхошта атеистически кхетам луча хоадамбеш йола моттиг школага кхоач. ХIана аьлча цун овлангара декхар да наха юкъе боккъонцара Iилман кхетам боаржабелга, массе а оагIорахьа дегIавена керда вахар кхоллархо кийчвелга.

Цудухьа района школай партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша, педколлективаша массе а хана чIоагIа терко ю дешархошта, цар даьшта-ноанойта атеистически кхетам балара дешашта.

Уж дешаш кийчдеча, чакхдоахача хана къаьстта лоархIаме я Нохч-ГIалгIайчухь къамеи дынеи гIулакхаш бIаьшеренашка айкха вIаши дувзадения хиннилга. дына хьалха латтараш тахан а аьхха цхьа бусалба ды къама оамалаши гIулакхаши хьаллоацаш а чIоагIдеш а ба ала гIертилга, дукхача гIалгIашен нохчашен дывадар, цунца дувзаденнадар къама, халкъа гIулакх, дына духьалваьннар къамашара дIахаьда лоархIилга. Из Iалаьмате харцахьа, зенне кхетам хилар гойта хала дац. 100—150 шу хьалха гIалгIаштен дукхача нохчаштен ислам вIалла довзаш а ца хиннилга белгалдаьккхача.

Педколлективаша, школай общественни организацеша дика кхетаду цу хьалашка наха интернациональни а атеистически а кхетам балара, националистический шовинизманеи духьал къовсам лоаттабара болх толамца чакхбоаккхилга, дына идеологена духьал къовсам лоаттабарца дувзаденна долга.

Анкеташ а оттаяь районерча школашка даьча тохкамаша гучадаьккхар цхьабола дешархой дынах тешаш болга. Из кхето хала дац. Ховш да Iоееш уж бусалба ца хиннилга, ды лелабеча даьй-ноаной Iоткъам царех бахалга. ХIаьта СоагIапча, Долакоа, Инаркъе, Кердача Реданте, Ачалкхенашка бахача наха дукххабараш дынах тешаш а бусалба ды лелабеш а ба.

Къаьстта чIоагIа дегчу дуж бера вIамига долаш бIаргадайнар, хезар, из цун кхетамчухь чIоагIлу. Дезале чIоагIбеннача кхетамах атта дIахоадалаш бер школе деша денадер аьнна. Нагахь санна из дына кхетам болаш хилча, цун кхетам хувца беза. Из дукха халагIа а, чоалханегIа а гIулакх да.

Цудухьа шин лостамах лелабу района школашка Iилманатеистически кхетам балара болх: урокашкеи урокашка боацача ханеи — дешархошта юкъе, цIагIарча лектореика — даьшта-ноаношта юкъе. Истори, биологи, хими, обществоведени, физика хьехачар дукха болх чакхбоаккх шоай урокашка дешархой атеистически, интернациональни сакхетам чIоагIбара. Харцие йиш йоаца бакъдараш а доаладеш дIакхетаду бераш дына гIулакхаш къама гIулакхашца вIашагIкхета йиш ца хиларах, маьре йодача йоIах урдув доаккхилга, мехкарий удабелга, цхьа лехилга, кхыдараш санна доладIаяхача замах юхедиса Iадата зенне гIулакхаш коммунистически наькъаца тардала йиш ца хиларах. Цар теркам тIабохийт вай мехкара бIаьсовгIа долча къамий къахьегамхой цхьа дезал санна барттайна КПСС XXIV съезда исторически соцамаш, ийслагIча пятилетка декхараш толамца кхоачашдеш хилара.

Цул совгIа районерча хIара школе я цIагIара лектореш. Цар нах баххача моттигашка атеистически, интернациональни, педагогически дешашта лекцеш еш, къамаьлаш ду даьштен ноаноштен юкъе Цунах а боккха пайда боал.

Дешархошта а цар даьштаноаношта а атеистически, интернациональни кхетам балара болх дикагIа вIаштIехьбаьккха лелабу №№ 3, 19, 18, 1, 6 йолча юкъерча школашка. Дешархой коммунистически сакхетам чIоагIбара тайп-тайпарча формаех пайда эц цу школай педколлективашIа, общественни организацеша.

ХIаьта а доккха гIалат хургдар района школашка идеологически болх боагIача тайпара дика дIаоттабаьб, цу гIулакха дIахо йоакхо е езац аьлча. ХIанз а цIенденна дIадаьннадац цхьаболча дешархошта дына Iоткъам хилар, кховчаш кхелехьа маьре ахар, мехкарий удабар; кхыдола дIаяхача замах юхедиса зуламе гIулакхаш леладар.

ДIахо йодача хана а къаьстта терко тIаяхийта езаш да кърташкарча №№ 17, 14, 15, 7, 5, 12, 8 йолча школашка атеистически болх тоабелга. Из къаьгга бакъду, масала, Йоккхача Ачалкхерча № 17 йолча юкъерча школа дешархошта анкеташ а енна баьча тохкамах дуккха дуккагIболча дешархой даьй-ноаной дынах тешаш болга гучадаларо.

Ла йиш йоацаш да цхьаькха а. Цхьабола хьехархой, къаьстта нохчехи гIалгIаехи бараш, нийслу дына хьакъехьара къамаьл долча юстара хила гIерташ, кхераш, берий хаттара хаьдда жоп ца луш. Цкъаза дешархочун дына хьакъехьара хаттар вIалла жоп ца луш дут цу тайпарча хьехархоша. «Хьай даьга хатта. Со молла-м вац» аьле. Из геттара харцахьа да. Хьехархочоа а даьла вац аьнна майрра бера жоп дала ца мегача, дын Iоткъама кIал дус бер.

Цу тайпарча хьехархой а бехк лархIа беза, масала, Дабий-Юртарча № 14 йолча юкъерча школа дешархо Халухаев Сагипа Махьмад шин бетта мурдашта юкъе ахар. Из кига кхийлав даь-вошас Халухаев Хьадиса Вахас. Иштта ший зIамига ши кIаьнк мурдашта юкъе кхийлав «Малгобекнефть» НГДУ орса болхлочо Хаджиев Мажита Ахьмада а.

Берашта дынах тешача даьй-ноаной Iоткъам хиларах лархIа деза района школашка 850 комсомолец мара ца хилар а, комсомоле чуэца йиш йолаш кхы 2000 совгIа дешархо воллашехьа. ХIанз а геттара кIезига хул комсомольцаш 8-чей 10-чей классашка.

МоллагIа Iилма хьехаш вале а хьехархо хила веза ше идеологически фронта тIемахо волга кхетадеш. Керттера да школера берригa дешара-кхетама болх классови лостам болаш хилийтар. Цу бехктокхамерча балха хьехархочун гIонча а новкъост а комсомольски организаци я. ХIаьта школера партийни организаци берригача идеологически балха политически штаб я.

Из дерригa ларде а нийца, парте хьеххача тайпара дешархошта атеистически, интернациональни кхетам балара болх дIахо тоабара, хIара дешархочун дегчухь «Со Советски Союза гражданин ва» яха кхетам чIоагIбара шоай хьинари низи кходергдац районерча педколлективаша, школашкарча коммунисташа, комсомольцаша.

М. ВЕДЗИЖЕВ,
МагIалбика гороно заведующи.

Шерра шера хозлуш, тоалуш латт къаьна, даим къона хургйола город Ереван. Республика столице нах баха керда районаш хьахулаш латт, шера нийса магистралаш еш я.

Армянски говзанчаша Iалаьнате говза дIадаръяьй къаман традицеш хIанзарча заман архитектура дIадехарашца.

СУРТА ТIА: Укх аьшка мушa наькъа новкъосталца Норкски салоIама моттигашка кхоач пассажираш.

Багдасарянен Р. Акапянен сурт.

ТАСС фотохроника.

МАШАРА ДУХЬА ЧАКХДОАХА ГIУЛАКХАШ

Советскин американскин кулгалхой кхоалагIа вIашагIкхетара итогаш Инде политически гIозарийи общественностен юкъмоттиге я.

Советско - американски хIара керда вIашагIкхетаро, белгалдоах индийски кепайоазоно, бакъю эггара йоккхагIа йолча шин паччахьалкхен юкъера гIулакхаш тоададарах дунен тIарча дерригача мехкашта гIойле йоал аьнна хеташ йола Азе прогрессивни общественноста уйла. Москве кулгаш яздаь йола СССР-ан США-нен юкъе экономически Iилма - техническии вIаши гIулакхаш лелададарах йола соглашенеш а кхыдола советско-американски документаш а машари кхерамален чIоагIъяра даькъе карагIдаьнна доккха хIама лерхI Инде. Индийски пресса тIа араяьннача дуккхача комментареш тIа белгалдоах, вIаши гIойле йола гIулакхаш леладелга дегIадоаладаро кхохкам кIаьдбергболга а герз Iоаделга йохатохилга а.

Индийски кепайоазоно белгал ма даккхара, советско - американски отношенеш тоаеча а дегIайоалаеча а хIанз а цхьайола духьаленаш нийслу. Из белггала аьлча, Советски Союзаца вIаши гIойле йола торгови лелаелта ца дезача реакционни гIозараша американски конгрессе лаьца позици я. Цу гIозарий гIулакхаш харцду кулгалдеш йолча Индийски къаман конгресс яхача партена гарга долча «Нэшнл геральд» яхача газето. Капиталистически дунен эггара низ болашагIа йолча державаша переговораш еча хана Советски Союзо лаьца принципиальни дерригIен йола позици кхетаеш а къоабалъеш а я дукхагIа долча азиатски межашка. Цу позице цIаькха а харцду «шин сверхдержавас баьча бартах» дувца пекински аьл-диташ. «Пэтриот» яхача индийски газета московски корреспонденто шийн комментаре тIа белгалдоаккх Советски Союз шийн принципаш кIалъийта дага ца хилар, «кхоалагIча дунен» паччахьалкхений хьашташ теркал деш йола соглашенеш тIаэцара на тIехьа хилар.

ХIанз советско - американски кулгалхой вIашагIкхетаро кхохкам кIаьдбара процессага кхы а чIоагIагIа низ болийтача хана, китайски лидераш совцаш бац шоаш даим дийца «сверхдержаваш дунен тIа гегемони оттае гIерт» яха кIала цхьаккха кIийле йоаца даьсса хабараш дувцаш. Азе дахача халкъашта дезаш дац уж зене хабараш.

Дукхаьа цIи хезача индийски обозревателашта хетачох, Iаьдал бе доллара тIехьара къовсам ирлуш латт Китае. ХIанзара пекински кулгалхой кхер дунен тIа хулаш латтача дикача хувцамаша мехкара шоай позицеш мелъяр а гегемонистски уйлаш кхоачашъяра новкъарле яр а. Цу хьалашка эггара хьалха Азиатски континенте а хIаьта къаьстта Къулба - Малхбоален Азе а кхохкам кхы а ирбе гIерт уж.

В. ТРУБНИКОВ,
АПН соб. корр.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

МОСКВЕ ВIАШАГIКХЕТАР КЪОАБАЛДУ ОАХА

Делерча АПН собственни корреспондента В. ТРУБНИКОВА интервью ийцай Инде боккхийча общественни политически деятелашкара.

ШАНКАР ДАЙЯЛ ШАРМА,

Индийски къаман конгресс яхача парте председатель:

Тхо, индийцаш, чIоагIа гIаддаха да советско - американски паччахьалкхенашта керте латтараш керда вIашагIкхетара.

ДегIаухача мехкий халкъаш лог тийша да дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбе а тахан зуламе герз Iоадарга дIаухийтача ресурсех адамлен гIулакха пайда эца а йиш хиларах.

Массане а юкъара кхерамале чIоагIъярах бола тешам тахан боккхагIа хул. хIана аьлча тхона бIаргадайнад, СССР-ей США-и паччахьалкхений кулгалхошта юкъе хьалхагIа хиннача вIашагIкхетарех а дика беркат даьнна хилар. Белггала аьлча, аз дувцар эггара тIехьагIа Л. И. Брежнев, дунен халкъашта юкъера кхохкам дIахо кIаьдбара новкъостал а деш, Америка ВIашагIкхийттача Штаташка вахар да. Герз дIадаккхаргахьа керда гIа баккхарга чIоагIIа сатувсаш да тхо. Бакъдар аьлча, дIахо машаргахьа бода никъ атта боацилга хов тхона. Оаха къоабалбергба бакъахьарча оагIорахьа баьккха моллагIа гIа, моллагIа прогресс.

ЧАНФРАДЖИТ ЯДАВ, Индийски къаман конгресс яхача парте Ерригиндийски комитета генеральни секретарь.

Дерригача дунен тIарча халкъаша къоабалду Советски Союзеи Америка ВIашагIкхийттача Штатийи кулгалхой Москве вIашагIкхетар. Е тIехьара шераш машар бахьан долаш лоаттабеча къовсаме лоархIаме хIамаш карагIдийнна шераш дар, цудухьа, шеко йоацаш, ала йиш йолаш ва со, из дуккхача хьале Советски Союза политика бахьан долаш хиннад, аьнна. Цо лоархIаме дакъа лаьцар машарен кхохкам кIаьдбарен хьалаш кийчдеча къаьстта а США-царча гIулакхашта.

ХIанз хинна вIашагIкхетар аз къоабалду цо машар безача низий хIама чIоагIдарга кхоачаве везаш хиларах а.

ШАШИ БХУШАН, Индийски къаман конгресс яхача партегара парламента депутат:

Машар чIоагIбарга бодача наькъагIа баьккха керда гIа хиларах тарра аз къоабалбу советско - американски паччахьалкхенашта керте латтараш Москве вIашагIкхетар. Из вIаштIехьдаьннад Советски Союзо, кхыча социалистически мехкаша, дерригача дунен тIарча машар безача халкъаша дегтIара къахьегар бахьан долаш. Кхыча паччахьалкхенашца цхьана СССР-о тIагIертта къовсам лоаттабу из дика уйла кхоачашъяр духьа.

Дуне декъадала йиш йолаш дац. ХIаьта, нагахьа санна Азе кхохкама хьал этта моттиг хилча, цо дунен халкъашта юкъерча дерригача хьала Iоаткъам ца бе йиш яц. Дукха ха йоаццаш Китая фега баьча атомни эккхамо хьахьокх, из мохк мадарра аьлча дунен халкъашта юкъерча реакцеяраш санна йолча ший уйлашца Азера кхохкам дIахо а чIоагIбе гIерташ хилар.

Москве вIашагIкхетаро цIаьхха а хьахьокх, цхьана леладу гIулакхаш дегIа миштa кхувла дезен машар мишта чIоагIбе безен. Инде а дукха хIама ду цу гIулакха, цудухьа оаха, индийцаша, доглоах, чIоагIача машара хьалашка азиатски мехкаш дахаргдола ха йоагIаргхиларга.

(АПН).

ДОАЦА БАХЬАН А ОТТАДАЬ...

Дукха ха йоаццаш «Жеостак» яхача французски фирма администраце массеха инженер балхара дIаваьккхав аьнна хьакхайкадаьд. Цун официальни бахьан — царна алапи тела ьоро ца хилар, финансови гIулакхаш вIаштIехьа ца хилар.

«Жеостак» — тохкамаш деш йола фирма я. Франце лоамашка мехкдаьтта лоаттаде Iаламa резервуараш лехаш я из. Фирма дукхагIа бола болхлой лакхерси юкъера технически дешар дийша ба. ХIаьта компанена хьатIабоагIача пайдо, из энергетически кризис хиннай аьнна кIезигбеннабац, торо лу иштта лакха квалификаци йола персонал лелае. ТIаккха малагIа да фирма администраце инженераш балхара дIабахара бахьан?

Дукха ха йоаццаш цига вIашагIъелла хиннай Франце Массане — юкъарча къахьегама конфедераце (ВКТ) ячейка. Цун активисташа, цу даькъе балхара дIабаьхача инженераша а къовсам лоаттабаьб гIулакхерча наькха бокъонаш лораяра тIехьа. Нах къаьстта чIоагIа духьала баьнна хиннаб «Жеостака» дай тохкама балхаш французски доазон тIа даь ца Iеш Шотланде а де бехам болаш хилара. «Шелл» а «Бритиш петролеум» а яхача дунен халкъашта юкъерча концернашта ловш хиларах из де дага хиннай царца айхха бувзам болаш йола «Жеостак».

ВКТ активисташа кхетаяьй океанал дехьарча гIозаранкара французски предпринимателаша хьанийца тактика: хьаахагIа профсоюзни активисташ дIа а баьха тIаккха локаут кхайкаелга, цул тIехьагIа мел эшаш йола оборудовани доазол дехьа дIайохьийтилга. ХIаьта юхейисар моттигерча кхыча фирмашка йохк. Цунца цхьана телхаю къахьегамхой профсоюзни бокъонаши кхыдола карагIдаьинараши.

Цу тайпарча политиках доалача зуламах Къаман собране трибуна тIара дукха ха йоаццаш дийцар Французски компарте Генеральни секретара Жорж Маршес. «Из Iатк», аьлар цо, болхлой положенена Iеткъа ца Iеш юкъерчеи лакхерчеи промышленни кадрашта а». Цунна дола масал «Жеостак» да Профсоюзни активисташ дIабахарца цхьана балхара дIабаха кийчбаьб «совгIа бола» кхы а дукха инженераши техникаши. Шотланде кIезига бац хьабе болх боаца специалисташ. ХIаьта предпринимателашта хетачох, бе болх боацарашцеи торо йоацарашцен дувца аттагIа да...

Д. МИЛОВАНОВ.
(АПН).

ГIумарий йоккхача дюнашца къовсам лоаттабелга — Сомали керттерча декхарех цаI да. 15 метр шера никъ а беш цу меттахьа ювлача IажагI бесарча гIомараша наькъаши кхаши, бIарчча юрташ къайлайоах, бувзама линеш йохаю.

Мехка правительства даьча кхайкараллах эзараш бола добровольцаш арабаьннаб цу Iалама вонца къовсам лоаттабе.

СУРТА ТIА: добровольций отрядаш Мерк яхача города районе дюнашца къовсам лоаттабе арабаьннаб.

Д. СТЕПАНЧЕНКО сурт.

ТАСС фотохроника.

СПОРТ ЕЗАРАШТА

Нохч - ГIалгIай краеведчески музее вай республика гIорваьннача пхе спортсмена хетаяь керда уголок хьайийлай. Царех цаI ва Нохч-ГIалгIай университета цхьоалагIча курса студент Тунгаев Бекьхан. Дика вовз из спорт езарашта. Ший лоIамагIа вола борец, дунен халкъашта юкъерча класса мастер, Iомалуш ва РСФСР заслуженни тренерца Д. Багаевца.

Дукхазза яхь лоаттаьяь цо вай республика спортивни сий лорадеш. Бекьхан СССР Герзашцарча Низий хьалхле яккхара (1970, 71, 74 ш. ш.) чемпион, 1970-ча шера Венгре хиннача «Олимпийские надежды» яхача турнира чемпион, цу шера Иране хиннача турнира шоллагIа призер ва. Цо дакъа лаьцад иштта Монголе, Иране, Турце хиннача яхьашка. Цхьаннахьа эшар фуд ца ховш чакхваьннав Бекьхан. Музее да тайп-тайпарча мехкашка, городашка даьха совгIаташ— кIалтохарах латара говзал лакха хиларах тийнна дипломаш, грамоташ, дуккхача паччахьалкхений медалаш, значокаш, ленташ, сурташ.

Бокс езарашта дика вовз спорта мастер, боксер Гумников. Из Iомавеш ва тренер Г. М. Вартанов. Гумникова 1964 шера Ярославле чакхъяьннача РСФСР кагирхошта юкъе хьалхле яккхара хиннача яхьашка хьалхара моттиг яьккхар. Иштта ДСО Центральни Совета «Буревестник» общества чемпион а ва из.

1968 шера деиз Ерригсоюзни дунен халкъашта юкъерчен турнирашка дакъа лоацаш ва Гумников. Музее я боксах ловза волавелча денз таханарча деношка кхаччалца тайп-тайпарча континенташка Гумникова яьха медалаш, дипломаш, чемпиона ленташ.

РСФСР заслуженни тренерца К. Е. Вассерманаца Iомалуш ва гимнаст, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер, Нохч - ГIалгIай университета студент Марченко Владимир, «Динамо» общества чемпион, города Москве хиннача универсиада команди зачета чемпион Марченко Володя вовзаш ва гимнастика езаш болчарна.

Уголоке вIашагIтеха да цо тайп - тайпарча ханашка ирача къовсамашка даьха совгIаташ. Цига да Греноблe, Румыне тийна дипломаш, грамоташ, медалаш, Берлине, Карловы Вары яхача городе хиннача яхьашка даьха сурташ.

Музее баьхкараш боккхача безамца хьожаргба классически стила борец, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера С. А. Абдулаевен цо Iомавеш волча СССР спорта мастера Татаевен спортивни «боахамга».

Абдулаев тренерски балха тIа вахавац 1972 шера мара, цу ханага кхаччалца из ше хиннав спортивни яхьашка дакъа лоацаш. СССР хьалхле яккхара хиннача яхьашка диазза яьккхай цо котало, Венгре, Финлянде, Болгаре дунен халкъашта юкъерча турниршка а хьалхле яьхай. СССР Герзашцарча Низий шоаза, г. Ленинграда иттаза чемпион ва Абдулаев.

Абдулаев Iомавеш ва Татаев. 1970 шера кагирхошта юкъера СССР чемпион, хIаьта 1972 шера боккхагIболчарна юкъе РСФСР чемпион хилар из. Фрунзеи Бакуи чакхъяьннача Ерригсоюзни турниршка юха а чемпион хилар Татаев. Музее я бореца яьха медалаш, чемпиона ленташ, кхыдола совгIаташ.

Музее хьайийлла уголок вай республика дикагIболча спортсмений спортивни вахар довзийташ я. Дувца йиш яла ре дукха сакъердаме хIама дувцаргдар вайна спортсменаша ирача яхьашка яьхача медалаша, дипломаша.

Р. ЯНДИЕВА.

ЦАР МАШИНАШ ЛЕХКАРГЬЯ

КхоалагIа шу да Наьсарерча профтехучилище автокласс болх беш йола. Дешархой Iомабара а царна кхетам балара а мел эшар долаш да укхаза: тайп-тайпарча автомобилий оатхалашца, доакъошца, кхыча кхоачамца дика Iалашъяь автокласс, стендаш, паькъашка лелара бокъонаш Iомаяра ше къаьстта кабинет, программах доагIаш дола фильмаш гойтара «Одесса-10» яха кинопроектор.

Из дерригa вIаштIехьдоаккхаш дукха къахьийгад училища кулгалхоши, автогIулакх хьехаш волча М. К. Ужахова, дешархоша. Царех дуккхагIдар цар шоай кулгашца хьадаьд.

Училища вахаре хьинаре дакъа лоацаш ба дешархой Арапханов Заьлмаха, Белоев Махьмад, Гагиев Махьмад, Мутааиев Хьасан, кхыбараш. Хьехархочун Ужаховен автомобилаш лехкара инструктора Орцхановен хьалхленца цар массарел дикагIа дIаоттадаьд автоклассе дешара гIулакх.

Из дика хьагойтар хIанз дукха ха йоаццаш хиннача экзаменаша. 36 дешархоех 32-не уж толамца дIа а енна автомобилаш лехка бокъонаш хьанийцар, хIаьта виъне — автослесарий аттестаташ ийцар. Автомобилаш дика караерзаяь хилар гойтар дешархоша З. Арапханова, М. Бедоева, А. Куриева, Ш. Ильясова, А. Баркинхоева, М. Гагиева, М. Султыгова, кхычар.

Укх шера шин группе ялх бетта йолча курсашка тракториста говзал караерзаеш бар района совхозашкара кагирхой. Царна тракторaши юртбоахама машинаши хьехаш вар опыт йола преподаватель М. Ведзижев. ХIанз кхоалагIча класса бокъонаш хьаэцаш ба уж. Районерча механизаторашта тIакхийттав 53 къона тракторист. — 20 — «Назрановский», 20 — «Экажевский», 13 — «Октябра 40 шу» яхача совхозашка. Царех дуккхабараша боахамашка хьакхаьчача тракторaш хьа а нийца ялаташ чуэцача, кхыдола балхаш деча дакъа лоацаргда.

Шоаш арахецара хетаьча торжественни собране къоначa механизатораша дош деннад лаьтта леладара болх дуккхабезаши дика лелабеши, шоай боахамашка тIехдика къахьегаш хила, ийслагIча пятилетка декхараш кхоачашдара шоай говзали хьинари дIадала.

Экзаменаш дIалуча тIехдика трактораши юртбоахама машинаши карерзаяь хилар гойтар Шибилов Ювсапа, Микаилов ИбрахIима, Белокиев Виктора, Орцханов Адама, кхыбараша.

У. АБАДИЕВ,
профтехучилища директора заместитель.

ШКОЛА КИЙЧА Я

Ахангахьа кхьчай школай дешархой ахкангара каникулаш. Дешархоех дукхагIбараш салоIаш ба пионерски, къахьегама лагерашка, гаргара нах болча.

Бакъда каникулаш яц школа. Дика цалеIа, низ бенна дешархой деша хьабаьхкача дерригa кийча хургдолаш басар хьокхаш, кIир тохаш — ремонт еш латт школашта даьша-ноаноша, дешархоша шоаш.

Братски юкъера школа тоаеча дукха къахьийгад школа боахама заведующи керте латтача технически гIулакх деча наха.

ХIанзле парташта, ийнашта басар хьекха, кIир теха массанахьа — коа, чухьа, арахьа — лостам бaь баьннаб школе.

Дешархой хьачуэца дерригa кийча да Братски юкъерча школе.

М. ХУМАДОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 июль

I-ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Кагирхой творчество». 10.00 — Экрана тIа кинокомеди я. «Хьалхара кулгайоаллорг» яха художественни фильм. 11.30 — «ТIема шерех дагадоагIараш» яха Вильнюсера передача. 15.25 — Передачай программа. 15.30 — «Грузе чай леладераш болча» яха телевизионни очерк. 15.45 — Шахматни школа. Ловза болалурий класс. 16.15 — «Кхоза вIашагIкхетар» яха концерт-очерк. 17.00 — «Виъ танкисти жIали» яха телевизионни художественни фильм, 9-гIа сери. 18.00 — Дебаш дола толамаш. Передачаиа юкъе дакъа лоацаш ба Ленинградски новатораш. 18.30 — «Котало». Передача дIахьу Советски Союза шоза Турпала Батовс. 19.00 — Чайковский цIерагIа йола дунен халкъашта юкъерча 5-ча конкурса лауреатий концерт. 19.20 — Босбола телевидени. «Игрок» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Шун уйла» яха передача дIахьу Доброхотовас. 22.20 — Йоазонхочун Каверина творчества оагIонаш. 23.05 — Кердадараш. Передачай программа.

II-ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта «Гургал» яха театр. 18.30 — «Бакински крепость» яха документальни фильм. 18.45 — Нохч-ГIалгIайче гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Коммунистически кхетамца къахьегамхой кхебара бола библиотекай лоархIам (нохчий меттала). 19.30 — Документальни фильм. 19.40 — 9-ча пятилеткана хьалхалаттараш. Электросварщик Турапин (гIалгIай меттала). 19.50 — Шоана бераш. 20.10 — «Маяковске хьакъехьа Ильинский» яха телевизионни фильм.

19 июль

I-ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш 9.30 — Босбола телевидени. «Берашта бола фаьлг». 11.35 — Iилма-юртабоахама. 15.20 — Передачай программа. 15.25 — Къахьегам вахарахьала хьаст ба. Социалистически къахьегама Турпала, Главмоспромстрой гIишлошъерий бригадира Басова выступлени. 15.35 — Босбола телевидения. «Дидика хилда хьа» яхача телевизионни документальни фильма премьера (Польша). 16.20 — Дешархошта. Советски Союза Турпалца Вице-Адмиралаца Щедринаца «Орленок» яха телестуде юнкораш вIашагIаккхетар. 17.05 — «Виъ танкисти жIалин» яха телевизионни художественни фильм, 10-гIа сери. 18.00 — Вай советски нах да (нохчий меттала). 18.15 — Книжкай тархе тIа. Ахматова. 18.30—Босбола телевидени. Хичу бургацах ловзарах йола дунен халкъашта юкъера матч. Советски Союз—Америка ВIашагIаккхийтта Штаташ. Киевера передача. 18.55 — Социализма дунен тIа. Польски халкъа республика 30 шу дизарга. 19.25 — Босбола телевидени. «Илли-74». 19.50 — Ялат чуэца сихденна денош. 20.05 — Дына гIулакхаша унахцIенонна зулам ду (гIалгIай меттала). 20.20 — Босбола телевидени. «Вай лоалахой». «Сайрана баьхкараш» яха телевизионни спектакль. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Мазовше» яхача халкъа иллейи хелхарийн Паччахьалкхен ансамбла концерт. (Польша). 22.30 — Босбола телевидени. Оперетта езаш бараша. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

II-ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта. «Самукъане ноташ». 18.30 — Документальни фильм. 18.40 — Нохч-гIалгIайче гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.00 — Хоамаш, реклама. 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Халкъа творчества (нохчий меттала). 19.40 — Шоана бераш. 19.50 — Телевидене-Волгоградски студе передача. 20.20 — Фильм-концерт.

РАДИО

18 июль

6.00 — Москва. 6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Инструментальни ашарий концерт (гIалгIай меттала). 8.50 — РадиоладувгIархой письмойх йола передача (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Къона тIехье» яха пионераштеи дешархоштеи йола передача (нохчий меттала). 16.15 — «Юртара коммунисташ болча» яха корреспонденции (гIалгIай меттала). 16.30 — «Лакхале» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 16.45 — «Партгруппа бригада са да» яха передача (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (гIалгIай меттала). 19.00 — Москва.

19 июль

6.00 — Москва. 6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Нохч-ГIалгIай халкъа иллеш (нохчий меттала). 8.40 — Дешархочоа лакхара художественни произведенеш еза яха А. Бокова беседа (гIалгIай меттала). 9.00 — Москве. 16.00 — Советски Соьзера къаманашта юкъера гIулакхаш яха исторически Iилмай кандидата Алахвердина беседа (нохчий меттала). 16.16 — «ДоттагIий оазаш» (эрсий меттала). 16.30 — «Вошал долча халкъий ашараш» яхача циклацара «Казахстана музыкальни культура» яха передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан Грознеи республикен гIолла хувцалуш морхаш а йолаш, малхбузенгахьара гIийло мух а хьекхаш, республике 24—28 градуси Грозне 25—27 градуси йIовхал а йолаш ха латтаргья.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш лоаццача юкъа догIа а делхаш, ди а къуькъаш, бийсан 12—18, дийнахьа 25—30 градус йIовхал а йолаш ха отта тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства - типографи, Револющ проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 6795.